

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN
OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Primož Šenk

**ANALIZA MOŽNOSTI ZA USTANOVITEV
ZAVAROVANEGA OBMOČJA JEZERSKO**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Jezersko, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Primož ŠENK

**ANALIZA MOŽNOSTI ZA USTANOVITEV ZAVAROVANEGA
OBMOČJA JEZERSKO**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**ANALYSIS OF OPPORTUNITIES FOR ESTABLISHMENT OF
PROTECTED AREA IN JEZERSKO**

GRADUATION THESIS
University studies

Jezersko, 2015

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija gozdarstva. Opravljeno je bilo na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je 22.5.2014, sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala doc. dr. Janeza Pirnata za recenzenta pa prof. dr. Janeza Krča.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Podpisani izjavljam, da je naloga rezultat lastnega dela. Izjavljam, da je elektronski izvod identičen tiskanemu. Na univerzo neodplačano, neizključeno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravici shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu preko Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete.

Primož Šenk

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	GDK 943:181.71:(497.4Jezersko)(043.2)=163.6
KG	Občina Jezersko/zavarovano območje/ohranjenost gozdnih habitatov/človeški viri/socijalni kapital
KK	
AV	ŠENK, Primož
SA	Janez Pirnat (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
LI	2015
IN	ANALIZA MOŽNOSTI ZA USTANOVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA JEZERSKEGA
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	X, 65 str., 25 sl., 3 pril., 59 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	

Danes je v Sloveniji zaznati manjši odpor do ustanavljanja novih zavarovanih območij. V veliki večini je to posledica strahov deležnikov ter slabo načrtovanje pobudnikov. Na območju Kamniško-Savinjskih Alp se že nekaj časa ustanavlja regijski park, ki naj bi segal tudi na območje občine Jezersko. Gre za majhno občino v osrčju gora z velikim številom naravnih vrednot ter majhnim številom prebivalcev. Območje je že sedaj vključeno v območja varovanja narave (Natura 2000,...) in z naravovarstvenega vidika že dobro zavarovana. S pregledom relevantne literature, anketiranjem prebivalcem in pregledom ohranjenosti gozdnih habitatov smo ugotovili da so pogoji za ustanovitev zavarovanega območja v občini Jezersko ugodni.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn

DC FDC 943:181.71:(497.4Jezersko)(043.2)=163.6

CX Občina Jezersko/protected area/preservation of forest habitats/human resources/social capital

CC

AU ŠENK, Primož

AA Janez Pirnat (supervisor)

PP SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83

PB University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of forestry and renewable forest resources

PY 2015

TI ANALYSIS OF OPPORTUNITIES FOR ESTABLISHMENT OF PROTECTED AREA IN JEZERSKO

DT Graduation thesis (University studies)

NO X, 65 p., 25 fig., 3 ann., 59 ref.

LA sl

AL sl/en

AB

Today, in Slovenia there is a resistance to the the establishment of new protected areas. The vast majority of this is due to fears of stakeholders and poor planning of the initiators. In the Kamnikško-Savinjske Alps territory, for quite some time they are establishing a regional park that is supposed to extend to the area of the municipality of Jezersko. It is a small municipality in the heart of the mountains with a large number of natural riches and the small number of inhabitants. The area is already included in the protected nature areas (Natura 2000 ...) and from the nature conservation point of view, already well protected.. A review of the relevant literature, interviewing residents and a review of the conservation of forest habitats, we found that the conditions for the establishment of a protected area in the municipality of Jezersko are favourable.

KAZALO

KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO.....	V
KAZALO SLIK.....	VII
KAZALO PRILOG	VIII
1. UVOD.....	1
2. NAMEN NALOGE, CILJI IN HIPOTEZE	2
3. METODE DELO.....	3
4. PREDSTAVITEV OBMOČJA RAZISKAVE.....	10
4.1 GEOGRAFIJA OBMOČJA.....	10
4.1.1 Lega	10
4.1.2 Relief	11
4.1.3 Podnebne značilnosti	12
4.1.4 Hidrološke razmere.....	12
4.1.5 Matična podlaga	12
4.1.6 Raba tal.....	13
4.2 NARAVNE ZNAČILNOSTI.....	13
4.2.1 Živalstvo	13
4.2.2 Rastlinstvo	14
4.3 ZGODOVINSKI ORIS OBMOČJA.....	15
5. REZULTATI	15
5.1 SOCIALNA STRUKTURA	15
5.1.1 Človeški viri	15
5.1.1.1 Osnovni demografski podatki.....	16
5.1.1.2 Izobrazba	16
5.1.1.3 Zaposlitev	17
5.1.1.4 Nezaposlenost.....	17
5.1.1.5 Dnevne migracije.....	17
5.1.1.6 Lastništvo	18
5.1.2 Socialni kapital	19
5.1.2.1 Vključenost prebivalstva v javno življenje lokalne skupnosti	19
5.1.2.2 Stopnja zaupanja v vodstvene strukture	19
5.1.2.3 Občutek pripadnosti lokalnemu območju.....	20
5.1.2.4 Ohranjanje običajev, tradicije.....	21
5.2 PREGLED OBMOČIJ S PRAVNIM STATUSOM.....	21
5.2.1 Naravne vrednote.....	22
5.2.2 Ekološko pomembna območja (EPO)	23
5.2.2.1 EPO Kamniško-Savinjske Alpe	23
5.2.2.2 EPO Karavanke	24
5.2.3 Območja Nature 2000.....	25
5.2.3.1 Kamniško-Savinjske Alpe	25
5.2.3.2 Kamniško-Savinjske Alpe in Vzhodne Karavanke	27
5.2.3.3 Karavanke	28
5.2.4 Varovalni gozdovi	30

5.2.5 Gozdni rezervati	31
5.2.5.1 Gozdni rezervat Mali vrh.....	32
5.2.5.2 Gozdni rezervat Zadnje stene	32
5.2.6 Vodovarstvena območja	33
5.2.7 Kulturni spomeniki	34
5.3 <i>PREGLED DELEŽNIKOV IN OCENA NJIHOVEGA VPLIVA</i>	35
5.3.1 Pregled deležnikov	35
5.3.2 Ocena vpliva deležnikov	36
5.4 <i>ANKETIRANJE PREBIVALCEV OBČINE JEZERSKO</i>	37
5.4.1 Stališča anketiranih do ustanovitve načrtovanega RPKSA	38
5.4.2 Mnenje anketiranih o najprimernejših območjih in načinih varovanja v občini Jezersko	39
5.4.3 Stališča anketiranih o ustanovitvi zavarovanega območja v občini Jezersko	43
5.5 <i>OCENA OHRANJENOSTI GOZDNIH HABITATOV</i>	44
5.5.1 Objekt raziskave	44
5.5.2 Razvojne faze	46
5.5.3 Drevesna vrstna pestrost	46
5.5.4 Odmrla lesna masa.....	47
5.5.5 Habitatno drevje	48
5.6 <i>SWOT-ANALIZA</i>	49
6. RAZPRAVA.....	50
8. ZAKLJUČKI	56
9. VIRI IN LITERATURA.....	58
ZAHVALE	
PRILOGE	

KAZALO SLIK

Slika 1: Lokacija občine Jezersko znotraj Slovenije	10
Slika 2: Orto-foto posnetek območja občine Jezersko	11
Slika 3: Zaupanje občanov občine Jezersko v vodstvene strokture (občina, društva)	20
Slika 4: Povezanost občanov občine Jezersko s krajem (v smislu udeleževanja športnih in kulturnih prireditev, druženju z ljudmi v kraju, nadaljnega bivanja in ustvarjanja družine na Jezerskem)	21
Slika 5: Razporeditve točkovnih naravnih vrednot v občini Jezersko.....	23
Slika 6: Območje EPO Kamniško-Savinjske Alpe, ki delno sega v občino Jezersko.....	24
Slika 7: Območje EPO Karavanke, ki delno sega v občino Jezersko	25
Slika 8: Zemljevid območja Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe na območju občine Jezersko.	26
Slika 9: Zemljevid območja Natura 2000 Karavanke na območju občine Jezersko.	28
Slika 10: Varovalni gozdovi na območju občine Jezersko.....	30
Slika 11: Gozdna rezervata Mali vrh in Zadnje stene, znotraj občine Jezersko.....	32
Slika 12: Karta vodovarstvenega območja v občini Jezersko.	34
Slika 13: Lega kulturnih spomenikov v občini Jezersko.	35
Slika 14: Ali veste, da je v ustanavljanju regijski park Kamniško-Savinjske Alpe, ki delno sega tudi v občino Jezersko?	38
Slika 15: Ali podpirate ustanovitev regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe?	39
Slika 16: Največkrat izbrana možnost območja zavarovanja med anketiranci.	40
Slika 17: Vse možnosti, med katerimi so lahko anketiranci izbirali.	41
Slika 18: Kateri je po vašem mnenju najvrednejši del narave v občini Jezersko?	42
Slika 19: Kakšen režim varovanja se vam zdi najprimernejši za območje, ki ste ga izbrali?	43
Slika 20: Kakšen vpliv bi po vašem mnenju imela ustanovitev zavarovanega območja v občini Jezersko na razvoj kraja?	44
Slika 21: Objekt raziskave z označenimi mejami in popisnimi točkami.....	45
Slika 22: Razmerje razvojnih faz na popisni ploskvi.	46
Slika 23: Delež drevesnih vrst na popisni ploskvi?	47
Slika 24: Delež listavcev in iglavcev v odmrli lesni masi na popisni ploskvi?.....	48
Slika 25: Delež odmrle lesne mase po razširjenih debelinskih razredih na popisni ploskvi.	48

KAZALO PRILOG

A: Seznam naravnih vrednot na območju občine Jezersko.	
B: Seznam kulturne dediščine na območju občine Jezersko.	
C: Anketa poslana prebivalcem občine Jezersko.	

**»Daleč tam na severu Ljubljane, kjer ločijo nebotičniki vrhovi Kamniških planin
solnčno Kranjsko od Koroške, leži majhna deželica, čisto samosvoja, obdana krog in
krog od visokih gora, Jezersko.«**

(R. Andrejka, I. Muri, Knjižnica Jezersko, Ljubljana, 1921.)

1. UVOD

V slovenskem prostoru je veliko naravnih vrednot in kulturne dediščine. Kako bomo ravnali s tem bogastvom, je v veliki meri odvisno od države in njenih institucij, ne smemo pa pozabiti na naš doprinos, državljanov Republike Slovenije, k ohranjanju narave.

V razmerah, kot so današnje, ko smo se začeli zavedati pomena ohranjenih ekosistemov, biotske raznovrstnosti in s tem povezanega ohranjanja narave, je čas, da iz besed preidemo k dejanjem.

Eno izmed glavnih orodij ohranjanja narave so širša zavarovana območja, med katere štejemo narodne, regijske in krajinske parke. To so najboljši načini varovanja narave, če se prebivalci parka dejavno vključijo v njegovo ustanavljanje in upravljanje. V veliki večini primerov pri nas je do sedaj prišlo do odpora med prebivalci predlaganega območja zavarovanja. Da bi se temu izognili, moramo povabiti vso zainteresirano javnost k sodelovanju in jo redno informirati in predstaviti vse prednosti, ki jih zavarovanje prinaša tako za naravo kot za človeka, ki tam biva.

Ravno ljudje, ki bivajo na območju varovanja so lahko njeno največje bogastvo. Zato je zelo pomembno da poznamo kakšne človeške vire imamo na območju varovanja. Ko govorimo o človeških virih govorimo o posameznikovih prirojenih talentih, zmožnostih, veščin in znanja, ki so ga pridobili v procesu izobraževanja in usposabljanja (Plut, 2008). Drugi prav tako pomemben dejavnik povezan s prebivalci zavarovanega območja je socialni kapital. Gre za sposobnost neke skupine ljudi na nekem ozemlju da sodeluje, se aktivno vključuje v razvoj območja ter zna usklajevati različne interese v trajno dobrobit območja in njenih prebivalcev. Primeri dobrih praks nam kažejo da je prav medsebojno sodelovanje in spoštovanje med prebivalci zavarovanega območja dobra podlaga za uspešno varovanje in razvijanje območja. (Plut, 2008).

Danes se vedno bolj poudarjata tudi razvoj in kvaliteta bivanja prebivalcev znotraj zavarovanega območja. Razvojna komponenta je danes tako pomembna kot ohranjanje narave. Na nek način se z odločitvijo za zavarovano območje odločimo, kakšen razvoj

območje želimo v prihodnosti. Ta razvoj temelji na trajnosti, sonaravnosti, dediščini in sožitju z naravo.

Občina Jezersko je večino časa svojega obstoja stagnirala. Med 210 občinami v Sloveniji je dosegla 176 mesto po koeficientu razvitosti (Koeficienti razvitosti ..., 2011) Strategija razvoja kraja ni bila načrtovana oz. se je izvajala s posameznimi nepovezanimi projekti. Z menjavo vodstva leta 2009 je prišlo do povečanega delovanja v smeri turističnega, gospodarskega in kulturnega razvoja kraja.

Narava na območju občine je primerljiva z lepotami in ohranjenostjo sosednjega zavarovanega območja Logarske doline. Razvoj tega parka je na zavidljivi ravni, saj spada med najbolj razvita, urejena in dejavna zavarovana območja v Sloveniji (Mikuš, 2006).

Nekaj anket, ki se ukvarjajo s problematiko ustanavljanja zavarovanega območja, je že bilo izvedenih na območju Kamniško-Savinjskih Alp. Nanašale so se na ustanovitev regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe. Anketa, ki jo je za svojo magistrsko nalogo izdelala Maja Vilfan, se je osredotočila na udeležence planinske paše na omenjenem območju. Anketirala je ločeno lastnike kmetij in upravljalce planin. Spraševala jih je, kakšno je njihovo stališče glede na ustanovitev regijskega parka in s tem povezanih prednosti in slabosti. Rezultati so pokazali izrazito negativna stališča anketiranih do ustanovitve parka. Za več kot polovico vprašanih upravljalcev planin predstavlja park omejitve, koristi pa vidi četrtnina vprašanih. 67,3 % lastnikov kmetij vidi v ustanovitvi parka omejitve, 21,8 % anketiranim lastnikom kmetij pa bi ustanovitev parka koristila. Anketo je izpolnilo 11 upravljalcev planin in 55 lastnikov kmetij (Vilfan, 2014).

2. NAMEN NALOGE, CILJI IN HIPOTEZE

Namen diplomske naloge je predstaviti trenutno stanje varstva narave na območju občine Jezersko in raziskati, kakšne so možnosti za zavarovanje območja z eno od oblik širših varovanih območij.

Cilj diplomske naloge je identificirati z zakonom zavarovana območja v občini Jezersko, ki vplivajo na varovanje narave, ugotoviti najprimernejši ukrep varovanja, določiti meje varovanega območja in ugotoviti, kolikšna je naklonjenost lokalnega prebivalstva ideji varovanega območja znotraj občine Jezersko. Nadalje prepoznati deležnike in oceniti njihov vpliv, določiti človeške vire in socialni kapital prebivalcev ter oceniti ohranjenost gozdnih habitatov na Jezerskem.

Hipoteze:

- Del občine Jezersko je smiselno ohranjati kot zavarovano območje narave.
- Stopnja varovanja narave in okolja je na območju predlaganega parka že sedaj visoka.
- Prebivalci občine niso naklonjeni ideji varovanega območja znotraj občine.
- Stanje človeških virov in socialnega potenciala v občini Jezersko zavira ustanavljanje in razvoj zavarovanega območja.

3. METODE DELA

Metode zajemajo pregled aktualne literature na področju varovanja narave in ustanavljanja parkov ter z območjem preučevanja povezanih zapisov.

S pregledom dostopnih baz podatkov (Statistični urad RS, 2008, Naravovarstveni atlas, 2013, Atlas okolja, 2007) smo prišli do podatkov, ki so pomembni z vidika varovanja narave.

Naravne vrednote so deli narave, ki so prepoznani kot redek, dragocen ali zanmenit naraven pojav. Delimo jih na geomorfološke, podzemne geomorfološke, geološke, hidrološke, botanične, zoološke, ekosistemske, drevesne, oblikovane ter krajinske. Po pomembnosti jih ločimo na vrednote državnega in lokalnega pomena (Kazalci okolja Slovenije, 2011).

Ekološko pomembna območja so območja habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti (Zakon o ohranjanju ..., 2004). Določi, in varuje jih vlada na podlagi zakona (ZON-UPB), kjer so navedene

usmeritve in varstveni režimi, ki se upoštevajo pri urejanju prostora in rabi naravnih dobrin (Mikuš, 2006).

Natura 2000 območja so omrežje v Evropski uniji, ki povezuje območja z nadpovprečno zastopanimi redkimi habitati in vrstami. Glavni namen omrežja je ohranjanje, vzdrževanje ter izboljšanje lastnosti tako nežive kot žive narave, s tem da varujemo življenjske prostore ogroženih živali in rastlin, ki so pomembni na ravni Evropske unije. Tu ne gre za strogi varstveni režim, ki bi prepovedal vse človekove dejavnosti, ampak za ekološko omrežje, na katerem lastniki gospodarijo tako, da ohranjajo ugodno stanje življenjskih prostorov in tam živečih vrst. Danes v Sloveniji pod območje Nature 2000 spada 35 % državnega ozemlja.

Varovalni gozdovi, ki varujejo zemljišča usadov, izpiranja in krušenja so gozdovi na strmih bregovih, gozdovi izpostavljeni močnemu vetru ter gozdovi ki preprečujejo prehitro odtekanje vode. Zato so ti gozdovi težko dostopni in se v njih malo gospodati, kar jim daje pomembno vlogo tudi pri ohranjanju biotske raznovrstnosti (Uredba o varovalnih gozdovih ..., 2005).

Gozdovi s posebnim namenom z izjemno poudarjeno raziskovalno funkcijo so gozdni rezervati. To so gozdovi, ki so zaradi svoje razvojne faze in dosedanjega razvoja izjemno pomembni za raziskovanje, proučevanje in spremljanje naravnega razvoja gozdov, biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter kulturne dediščine. Gozdni rezervati se glede na režim gospodarjenja delijo na gozdne rezervate s strogim varstvenim režimom in gozdne rezervate z blažjim varstvenim režimom (Uredba o varovalnih gozdovih ..., 2005).

Vodovarstvena območja določi vlada, da se zavaruje vodno telo, ki se uporablja za odvzem ali je namenjeno za javno oskrbo s pitno vodo pred onesnaževanjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost voda ali na njeno količino (Zakon o vodah, 2002).

Kulturni spomeniki, ki so lahko lokalnega in državnega pomena so pomembni predvsem na področju vzgoje, posredovanja znanja in izkušenj preteklih obdobij ter krepitev narodove identitete. Območja in objekti kulturne dediščine so vpisani v Register

nepremične kulturne dediščine, ki ga vodi INDOK center na ministrstvu za kulturo. Vsaka vpisana enota ima svojo evidenčno številko – EŠD. V register, ki se dopolnjuje, je bilo avgusta 2009 vpisanih 26784 enot kulturne dediščine. Stavbna dediščina predstavlja blizu 71 % vseh vpisanih enot (Kaj je kulturna dediščina, 2013)

CEPA-metoda za oceno biotske raznovrstnosti: Gre za nabor različnih metod in orodij, ki naj bi pomagale naravovarstvenikom in drugi zainteresirani javnosti izpeljati projekte na področju biotske raznolikosti. Metode in orodja so osredotočeni na komunikacijo, izobraževanje in ozaveščanje javnosti. Uporabna je tudi na drugih področjih. V našem primeru gre za metodo, ki nam pomaga pri odločanju, kakšno bo naše sodelovanje z deležniki, to so tisti posamezniki oz. združenja, ki jih kakor koli zadevajo odločitve, dejanja, politike, ravnanja in cilji določene organizacije oz. tisti, ki lahko s svojimi odločitvami in dejanji vplivajo na organizacijo (Kitchen, 1997), glede na njihovo udeležnost in moč odločanja pri načrtovanju. S pomočjo te metode najprej razdelimo deležnike na notranje in zunanje in se nato odločimo, kakšen način sodelovanja bomo imeli z deležniki. Poznamo več tipov sodelovanja, ki si sledijo od najmanjše udeležnosti pri izvedbi projekta do največje (manipulativno, pasivno, posvetovalno, materialno, funkcionalno, interaktivno ter samoiniciativno sodelovanje) (Hesselink in sod., 2008).

Običajno so med deležniki najbolj zainteresirani lastniki, naravovarstveniki in znanstveniki, ki želijo zaščititi oz. ohraniti določeno območje. Pri ustanavljanju varovanega območja jih potrebujemo za soglasja, dovoljenja, predloge, iskanja rešitev in sodelovanje pri samem procesu ustanavljanja in kasnejšega upravljanja območja. Deležniki lahko živijo znotraj varovanega območja ali v bližnji okolici, njihova dejavnost oz. podjetja pa koristijo vire v varovanem okolju. Zato so pomembni za ohranitev delovanja ekosistema, saj lahko povzročajo degradacijo, prekomerno izkoriščanje virov in zmanjševanje biotske pestrosti. Po drugi strani pa imajo prav oni tudi največjo priložnost za inovativne rešitve, ki lahko tudi povečajo naravovarstveno vrednost območja. Pri upravljanju z varovanim območjem gre v prvi vrsti za upravljanje z ljudmi (Idle in sod., 2004).

Poznamo več vrst zunanjih deležnikov, ki jih razdelimo v primarne, sekundarne in terciarne deležnike (Hesselink in sod., 2008):

- Primarni deležniki so tisti, ki so potrebni za pridobitev dovoljenj, soglasij in odobritev projekta, za finančno podporo. K njim prištevamo ministrstvo za kmetijstvo in okolje, zavod za gozdove Slovenije, zavod RS za varstvo narave, agencijo RS za okolje, občino, lastnike zemljišč ... Primarni deležniki so tudi tisti, ki neposredno vplivajo na aktivnosti projekta; v projektu zavarovanega območja so to predvsem gozdarska podjetja, biologi, naravovarstveniki, ribiške družine, lovske družine, ornitologi, turistične agencije, pohodniki itd.
- Sekundarni deležniki so tisti, ki so posredno prizadeti; sem spadajo lokalna podjetja, lastniki okoliških zemljišč, naravovarstvene organizacije itd.
- Terciarni deležniki so tisti, ki niso prizadeti oz. vpleteni, toda lahko vplivajo na projekt z mnenjem za ali proti. Sem spadajo lokalni mediji, verski voditelji, podjetja, učitelji, lokalne skupnosti, slavne osebe, univerze, raziskovalni inštituti, državni mediji itd.

Obstajajo pa tudi notranji deležniki, ki so zaposleni v organizaciji, ki pripravlja projekt. Te deležnike velikokrat pozabimo, ker smo preveč osredotočeni na zunanje deležnike. Med te t. i. pozabljene deležnike uvrščamo:

- neposredno nadrejeno osebje v organizaciji,
- osebje, ki skrbi za finance in kader,
- osebje, ki ureja druge dogovore z ostalimi organizacijami.

Anketiranje prebivalcev Jezerskega: Za sodelovanje v anketi so bili naprošeni prebivalci občine Jezersko. V anketi (Priloga A) smo domačine spraševali o pripadnosti kraju, poznavanju naravovarstvenega dogajanja na območju Jezerskega ter jih povprašali po njihovem mnenju o zavarovanju območja z enim od zakonsko opredeljenih možnosti varovanja. Anketa nam je pomagala pri preverjanju tretje hipoteze, da prebivalci Jezerskega niso naklonjeni ideji zavarovanega območja znotraj občine.

Pri anketiranju je sodelovalo 74 občanov vseh starostnih skupin. Potekalo je od 5. aprila do 19. aprila 2014. Izvedeno je bilo s pomočjo internetnega portala moja anketa (Moja anketa, 2011). Anketa je bila poslana vsem predsednikom lokalnih društev, ki so bili naprošeni, da jo posredujejo svojim članom, tudi občinskemu svetu, vsem odborom občinskega sveta ter javnim uslužbencem občine Jezersko. Povezava do ankete je bila objavljena na internetni strani občine Jezersko in na socialnem omrežju Facebook.

SWOT-analiza za določitev prednosti, slabosti, nevarnosti in priložnosti zavarovanja območja: S pomočjo SWOT-analize sistematično identificiramo dejavnike prednosti in slabosti, ki se nanašajo na naš subjekt raziskave, ter priložnosti in nevarnosti, ki izvirajo iz okolja, v katerem deluje naš subjekt raziskave (Hunger in sod, 1996).

Namen SWOT-analize je dobiti jasno sliko o prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih, ki so povezane z ustanavljanjem zavarovanega območja (Marega in Uratarič, 2011). V analizo smo vključili podatke, pridobljene iz ankete, popisa gozdnih habitatov in pregleda literature. Največji poudarek smo dali na odgovore in mnenja anketiranih prebivalcev, saj so prav oni tisti, ki živijo na območju preučevanja in ga najbolj poznajo.

Terensko delo za oceno ohranjenosti gozdnih habitatov: Da bi dobili boljši vpogled v dejansko ohranjenost gozdov na območju občine Jezersko, smo na območju naravne vrednote Makekovi podni na vzorčnih ploskvah popisali nekaj osnovnih kazalnikov, iz katerih lahko sklepamo na ohranjenost in biotsko pestrost gozdov.

Vzorčne ploskve so se ujemale z mrežo stalnih vzorčnih ploskev, na katerih Zavod za gozdove izvaja svoje meritve. Tudi z meritvijo parametrov smo se zgledovali po metodologiji, ki jo uporablja Zavod za gozdove pri popisovanju na stalnih vzorčnih ploskvah. Popisali smo 38 vzorčnih ploskev na mreži 250 x 500 m. Premer vzorčne ploskve je bil 12,61 m, kar znese natančno 5 a površine.

Na ploskvah smo popisovali naslednje kazalnike:

- drevesne vrste,
- razvojne faze,
- odmrlo lesno maso,

- habitatna drevesa.

Drevesno vrsto smo popisali od dreves, ki so rasla na ploskvi in so imela premer debla na višini 130 cm večji ali enak 10 cm.

Razvojne faze smo popisovali po šifrantu, kakršnega uporablja Zavod za gozdove pri snemanju stalnih vzorčnih ploskev.

Šifrant:

01 – mladovje: obsega mlade razvojne faze sestoja, ki niso pod zastorom starejšega drevja, do vključno letvenjaka, pri čemer je zgornja meja za letvenjak pod 10 cm srednjega premera dreves v vladajočem in sovladajočem položaju.

02 – drogovnjak: sestoj s srednjim premerom drevja v vladajočem in sovladajočem položaju od 10 do pod 30 cm, pomladek pa ne presega 35 % pokrovnosti.

03 – debeljak: sestoj s srednjim premerom drevja v vladajočem in sovladajočem položaju od nad 30 cm, pomladek pa ne presega 35 % pokrovnosti.

04 – sestoj v obnovi: presvetljen sestoj v razvojni fazi debeljak, izjemoma tudi drogovnjak, pri katerem pomladek presega 35 % pokrovnosti oziroma pri katerem naravna obnova ni vprašljiva.

05 – dvoslojni sestoj: sestoj z dvema slojema, pri čemer je spodnji v razvojni stopnji drogovnjaka.

06 – posamično do šopasto raznomerni (tudi prebiralni) sestoj: sestoj, v katerem se na skoraj celotni površini posamično ali šopasto vraščata podmladek in srednje staro drevje.

07 – skupinsko do gnezdasto raznomerni sestoj: sestoj, kjer se razvojne stopnje izmenjujejo v velikosti skupin in gnezd.

08 – panjevec: sestoj panjevskega porekla, ki ni prerasel faze drogovnjaka.

09 – grmičav gozd: sestoji na rastiščih z zelo majhno proizvodno zmogljivostjo v pogledu količine in kakovosti lesa.

10 – pionirski gozd z grmišči: sestoji mlajših sukcesijskih stadijev.

11 – tipični prebiralni sestoj: sestoj s tipično prebiralno zgradbo (Poljanec in sod., 2010).

Odmrlo lesno maso razdelimo na ležečo in stoječo odmrlo maso. Ležeče odmrlo drevo je vsako odmrlo drevo, katerega kot med deblom in vertikalo je večji od 45° , sicer je to stoječe odmrlo drevo. Upoštevali smo samo tista ležeča drevesa, ki so rasla znotraj vzorčne ploskve, ne glede na to, ali ležijo na ploskvi v celoti ali samo deloma. Med stoječa mrtva drevesa smo šteli tudi vse stare sušice in vsa stoječa odmrta drevesa. Popisovali smo število dreves v posameznem razširjenem debelinskem razredu (10–30 cm, 30–60 cm, nad 60 cm) ločeno na iglavce in listavce (Poljanec, 2010).

Habitatna drevesa smo popisovali po metodologiji, ki jo opisujejo Mueller-Kroehling in sod. (2004).

Nagnito drevje (HN)

1. Z razpoznavnimi debelnimi glivami (nap. razpoznavno zaradi odprtih debelnih ran, trhljin, trosovnikov drevesnih gliv, poškodb zaradi strele, razpadlih rogovil ...). Nagnita mesta naj bi obsegala vsaj 500 cm^2 , ko sega rana na deblu v les.
2. Z odstopajočim lubjem.
3. S poškodbami zaradi spravila, kjer je šlo razvrednotenje tako daleč, da je bila uporaba opuščena.
4. S trhlimi deli in ali trosnjaki.
5. Če je odmrle več kot tretjina krošnje.
6. Linearne poškodbe večjega obsega (velikost podlakti).

Votlo drevje (HV)

Vse drevje z vdolbinami, nastalimi zaradi delovanja detlov ali zaradi odpadlih večjih vej; razlikovanje med velikimi in malimi votlinami je težavno in ga opustimo.

Drevje posebnih oblik in posebno samotno drevje (HP)

1. Zlasti robno drevje z zelo razraslimi krošnjami ali z zavitimi debli.
2. Drevje, ki je izgubilo krošnjo in se je ponovno razraslo.
3. Posamezno podonosno drevo večjih dimenzij ($< 20 \text{ cm}$), kostanj, sadno drevje.

Zelo staro drevje – gozdni metuzalemi (HS)

Drevje ki je zelo verjetno že nagnito zaradi svoje visoke starosti, nima več uporabne vrednosti.

Gnezdilno drevje (HG)

Drevje s srednjimi ali velikimi gnezdi (ujede, črna štorclja), ki so uporabljana več let.

4. PREDSTAVITEV OBMOČJA RAZISKAVE

4.1 GEOGRAFIJA OBMOČJA

4.1.1 Lega

Občina jezersko spada med manjše občine v Sloveniji. Leži na severni meji, kjer na jugu meji na občino Preddvor, na zahodu na občino Tržič, na severu na Avstrijo, na vzhodu na občino Solčava in na jugovzhodu na občino Kamnik.

Slika 1: Lokacija občine Jezersko znotraj Slovenije (Občina Jezersko, 2007)

Jezersko leži delno v Kamniško-Savinjskih Alpah in delno v Karavankah, ki skupaj predstavljajo najvzhodnejši del Jugovzhodnih Apneniških Alp. Meja poteka znotraj občine Jezersko od zahoda proti vzhodu, od Javorniškega prevala po dolini Reke pod Storžičem do Kokre, Čez Spodnje in Zgornje Jezersko ter čez Jezerski vrh (Melik, 1954).

4.1.2 Relief

Območje občine Jezersko geografsko pripada Kamniško-Savinjskim Alpam in vzhodnim Karavankam. Njuno prepletanje se kaže v veliki raznolikosti reliefa in hidroloških razmer, podnebnih značilnosti, matične podlage in vrst tal.

Slika 2: Orto-foto posnetek območja občine Jezersko (Atlas okolja, 2007)

Najvišjo točko v občini predstavlja Grintovec, ki se z 2558 metri nadmorske višine dviga nad dolino Ravenske Koče. Tako Ravenska kot Makekova Kočna se iz Jezerske kotline zajedata v centralni masiv Kamniško-Savinjskih Alp. Ker so apneno-dolomitni skladi masiva Kamniško-Savinjskih Alp nagnjeni proti jugu, so južna pobočja položnejša kot severna. To se kaže v strmih stenah, ki zapirajo Makekovo in Ravensko Kočno. Na severni in zahodni strani kotline pa so mehkejša kamenine iz karbona, v katerih je izoblikovano pretežno nižje gorovje in hribovje z blažjimi pobočji (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

4.1.3 Podnebne značilnosti

Obravnavano območje spada v alpski podnebni tip. Nahaja se na prehodu med zmerno subpolarnim in humidno-kontinentalnim klimatom.

Letno povprečje padavin je od 1700 do 1950 mm. Padavine so dokaj ugodno razporejene preko leta. Povprečna temperatura najhladnejšega meseca se giblje med $-2,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ in $-3,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, najtoplejšega pa med $15\text{ }^{\circ}\text{C}$ in $17\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ugotovimo, da je klima precej hladna, z dolgo trajajočimi nizkimi zimskimi temperaturami. Snežna odeja traja 40 do 60 dni. Relativna zračna vlaga je razmeroma visoka preko vsega leta. Prevladujejo severozahodni vetrovi, bolj redki so vzhodni ali jugovzhodni (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

4.1.4 Hidrološke razmere

V Kamniško-Savinjskih Alpah prevladujejo prepustne kamenine, tako da so površinske vode značilne bolj za nižje dele gorovja. Večina vode se pretaka pod površjem (Lovrenčak, 2007). Območje občine Jezersko je bogato z vodo. Obsežni gozdni kompleksi, ugodna razporeditev padavin in visoki gorski masivi privedejo do tega, da je Jezersko veliko vodozbirno območje z bogatim in široko razvejanim hidrografskim omrežjem. Osnovo tega omrežja predstavljajo reke Kokra, Jezernica in Reka (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

4.1.5 Matična podlaga

Območje Jezerskega se odlikuje po zelo pestri kamninski sestavi. Najstarejše kamnine na tem območju so iz devonske dobe, gre pa predvsem za apnence. Pojavljajo se tudi kamenine, ki izvirajo iz kvartarja. Obsežne morenske nanose imamo na Zgornjem Jezerskem, v Ravenski in Makekovi Kočni. Veliko je tudi pobočnega grušča, ki pokriva podnožja ali spodnje dele pobočij vseh večjih vrhov tega okoliša. Bolj kot čas nastanka, pa nas zanima kemična sestava teh kamenin. V grobem jih delimo na karbonatne (bazične) in silikatne (kisle). Območje na levem bregu Jezernice je večinoma iz karbonatnih kamenin. Silikatne kamenine pa se pojavljajo predvsem v hribovitem delu severno in zahodno od

naselja Zgornje Jezersko. Po površini je razmerje približno dve tretjini karbonatne in ena tretjina silikatne matične podlage (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

4.1.6 Raba tal

Daleč največji delež občine predstavlja gozdni prostor, ki predstavlja kar 83,94 %. Od tega je 77 % dejansko gozda, 4,43 % pa predstavljajo ostala zemljišča, kot je na primer ruševje. 2,51 % predstavljajo druge negozdne površine v gozdnem prostoru, kot je pobočni grušč, senožeti in lazi, skalovja in površine pod gozdno mejo itd. (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011). Z izjemo pašnikov danes večjih sklenjenih kmetijskih površin ni. Intenzivnejše kmetijske površine (njive in sadovnjaki) so redke in majhnega obsega ter vezane na samooskrbo. Kmetijstvo je usmerjeno v pašno-košni sistem živinoreje (Tonejec, 2012). Kmetijska zemljišča, ki se danes uporabljajo, predstavljajo le 0,22 % površine občine (Kmetijska gospodarstva ..., 2010).

4.2 NARAVNE ZNAČILNOSTI

4.2.1 Živalstvo

V občini Jezersko je v največji meri prisotna divjad, ki je značilna za gorski in visokogorski svet. Glavni predstavniki so: navadni jelen (*Cervus elephas* L.), srna (*Capreolus capreolus* L.), gams (*Rupicapra rupicapra*), kozorog (*Capra ibex* L.), planinski zajec (*Lepus timidus* L.), navadni polh (*Glis glis* L.). Zveri so zastopane s številnimi vrstami. Lisica (*Vulpes vulpes* L.) je edina stalno prisotna na območju, medtem ko se občasno pojavljajo ris (*Lynx lynx* L.), divja mačka (*Felis silvestris schreber*), rjavi medved (*Ursus arctos* L.) in volk (*Canis lupus* L.). Zanimive predstavnice ptic, ki se pojavljajo na območju občine so: divji petelin (*Tetrao urogallus* L.), ruševca (*Lyrurus tetrix* L.), belka (*Lagopus muta*). V občini primanjkuje habitatov vodnih in obvodnih vrst ptic, zato so le-te zastopane s skromnim številom vrst in njihovim številom.

Sezonsko je na planinah in v vlažnih gozdovih prisotna sloka (*Scolopax rusticola* L.). Iz družine ujed in sov pa naj bi bile prisotne naslednje vrste: planinski orel (*Aquila chrysaetos* L.), skobec (*Accipiter nisus* L.), sokol selec (*Falco peregrinus Tunstall*) ter velika uharica

(*Bubo bubo* L.) (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011). Na splošno je živalstvo v občini zelo slabo raziskano in bi ga bilo v prihodnosti priporočljivo sistematično raziskati.

4.2.2 Rastlinstvo

Občina Jezersko pripada Kamniško-Savinjskim Alpam, ki sodijo v alpsko fitogeografsko območje (Wraber, 1969). Velik razpon nadmorske višine povzroči razmestitev mnogih rastlinskih pasov, od montanskega, subalpinskega do alpinskega (Tonejec, 2012).

V najnižjih predelih območja se razprostira pas bukovih gozdov, ki mu sledi pas bukovo-jelovih gozdov. Višje, kot se povzpemo v območju, večji je delež smreke (*Picea Abies*). Blizu gozdne meje pa bukev popolnoma zamenja smreka, kateri se pridruži macesen (*Larix decidua*). Skupaj tvorita zgornjo gozdno mejo, nad katero se nadaljujejo grmovni sestoji subalpinskega pasu macesna in ruševja (*Pinus mugo*), višje pa se pojavljajo le še alpska travišča (Lovrenčak, 2007). Obravnavano območje v 77 % pokriva gozd. Najbolj razširjene družbe so *Luzulo-Fagetum* (22,7 %), *Anemone-Fagetum typicum* (19,3 %) in *Adenostylo-Fagetum* (11,5 %). Ostale združbe so zastopane z manjšimi deleži (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011). Zadnje raziskave so na ožjem območju znotraj občine potrdile prisotnost 749 vrst rastlin. Večina teh vrst je splošno razširjenih po vsej Sloveniji, nekatere pa so redke tudi v alpski fitogeografski regiji (Tonejec, 2012).

Na območju je prisotnih kar nekaj endemitov Kamniško-Savinjskih Alp ali širšega območja. Endemiti so organizmi, ki uspevajo le na določenem, geografsko omejenem območju, izven njega pa ne (Mayer, 1960). 20 taksonov se pojavlja kot endemitov, če upoštevamo širše območje. Na območju Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank pa se pojavljajo naslednji endemiti, katerih prisotnost je bila ugotovljena tudi na območju jezerske občine: škrlatni luk (*Allium kermesinum*), kamniška ivanjščica (*Leucanthemum lithopolitanicum*), skalna smiljka (*Cerastium julicum*), Froelichov svišč (*Gentiana froelichi* ssp. *froelichi* z disjunkcijo na Lopiču – Plauris v JZ predgorju Julijskih Alp in Hohenwartov kamnokreč (*Saxifraga hohenwartii*) (Tonejec, 2012).

4.3 ZGODOVINSKI ORIS OBMOČJA

Prvi pisni viri poselitve območja današnje občine Jezersko segajo v leto 811. Na mestu današnje stare cerkve so v tistem času postavili kapelo, ki so jo uporabljali duhovniki oglejskega patriarha na poti do svojih samostanov. Leta 1680 je bila na Jezerskem ustanovljena samostojna župnija. Na območju Zgornjega Jezerskega je bilo do leta 1348 veliko ledeniško jezero, ki je po potresu tega leta počasi začelo iztekati. To jezero omenja tudi Janez Vajkard Valvasor v svojem delu Slava vojvodine Kranjske, izdane leta 1692 (Karničar, 1998). Večino svojega obstoja je Jezersko pripadalo Koroški, vse do dvajsetega stoletja, ko je območje postalo del Jugoslavije. Zaradi svoje odmaknjene in hribovite lege se Jezerjani nikoli niso šteli za Korošce in tudi ne za Kranjce. Na območju se je razvilo predvsem gozdarstvo in reja ovac jezersko-solčavske pasme. Pasma je nastala s križanjem slovenske avtohtone ovce s padevansko in bergamsko. V času Habsburške monarhije pa se je razvil tudi turizem, ki je dosegel višek pred drugo svetovno vojno, ko je bilo Jezersko znano kot najvišje alpsko klimatsko zdravilišče za očesno tuberkulozo v Sloveniji. Od leta 1994 se je na podlagi novega koncepta lokalne samouprave v kraju začelo razmišljati o samostojni občini, ki je v preteklosti že obstajala. Leta 1998 se je to tudi zgodilo in ustanovljena je bila občina Jezersko, kakršno poznamo še danes (Kačičnik, 2009).

5. REZULTATI

5.1 SOCIALNA STRUKTURA

Podatke za analizo socialne strukture občine Jezersko sem dobil preko statističnega portala Statističnega urada Republike Slovenije. Večina podatkov se nanaša na leto 2002, ko je bil izveden popis prebivalstva v Republiki Sloveniji.

5.1.1 Človeški viri

Na tem mestu nas bodo človeški viri zanimali predvsem z vidika njihovega (potencialnega) vpliva na razvoj znotraj zavarovanih območjih.

5.1.1.1 Osnovni demografski podatki

Leta 2012 je imela občina 635 prebivalcev (316 moških in 319 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 205. mesto med 212 (leta 2012). Na kvadratnem kilometru površine občine živi povprečno 9,2 prebivalcev na, torej je gostota naseljenosti tu veliko manjša kot je povprečje v Sloveniji (101,4 prebivalcev na km²).

Število prebivalcev se po petdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je bilo le to na višku (822 prebivalcev leta 1953) (Karničar, 1998), zmanjšuje. Leta 1981 je bilo le še 682 prebivalcev (Karničar, 1998). Takšni podatki so bili tudi za leto 1999. Kot je razvidno iz preglednice 4, se je to upadanje malo ustavilo, vendar današnje stanje ponovno nakazuje trend upadanja, saj danes v občini Jezersko živi le še 646 prebivalcev (Prebivalstvo po ..., 2014).

Opazno je tudi večanje deleža starejših ljudi v populaciji občine. Starejših od 65 let je bilo leta 1999 15 %, leta 2006 17 % in leta 2012 že 19 % (Prebivalstvo po ..., 2014).

Med prebivalci občine je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 113 oseb, starih 65 let ali več. To razmerje pove, da se povprečna starost prebivalcev občine dviga (Popis prebivalstva ..., 2002).

Povprečna starost občanov je bila 41,8 leta in tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (41,4 leta) (Popis prebivalstva ..., 2002).

V obravnavanem letu (2002) je bilo v občini Jezersko zbranih 391 kg komunalnih odpadkov na prebivalca, to je 13 kg manj kot v celotni Sloveniji (Popis prebivalstva ..., 2002).

5.1.1.2 Izobrazba

Na področju izobrazbe nas zanima predvsem delež ljudi z visoko ali višjo stopnjo izobrazbe v občini. Ta delež je bil 8,3 %, kar je manj kot je slovensko povprečje (11,9 %).

Med 1.000 prebivalci v občini je bilo povprečno 90 študentov in 11 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 56 študentov in 9 diplomantov, kar pomeni, da je na Jezerskem v povprečju diplomira 12 % študentov v Sloveniji pa 14 % (Prebivalstvo, staro ..., 2013).

5.1.1.3 Zaposlitev

Pri zaposlitvi nas predvsem zanima, kolikšen delež prebivalstva je zaposlenega v kmetijskem sektorju. V občini Jezersko je le tega 6,3 % glede na aktivno prebivalstvo. To je presenetljivo malo, saj je v primerljivi občini Solčava v kmetijskem sektorju zaposlenih 36,3 % aktivnega prebivalstva, in je le malo nad slovenskim povprečjem ki znaša 4 %. Večina prebivalstva (53 %) je zaposlena v storitvenih dejavnostih (Popis prebivalstva ..., 2002).

Povprečna mesečna plača na osebo, zaposleno pri pravnih osebah, je bila v občini v bruto znesku za približno 13 % nižja od letnega povprečja mesečnih plač v Sloveniji, v neto znesku pa za približno 14 % (Povprečne mesečne ..., 2013).

5.1.1.4 Nezaposlenost

Podatki za leto 2011 kažejo, da je brezposelnost v občini 2,8 %, kar je občutno nižje kot na slovenskem nivoju, 6,8 %. To je glede na trenutne razmere v gospodarstvu dober znak (Prebivalstvo, staro ..., 2013).

5.1.1.5 Dnevne migracije

Upoštevanja vreden podatek je tudi delež dnevnih migrantov. V primeru delovnih dnevnih migrantov gre za kazalec, ki nas opozarja na pomanjkanje ustreznih delovnih mest na določenem območju. Z vidika domačega prebivalstva to pomeni vpliv na manjšo kakovost življenja (več časa, porabljenega za pot na delovno mesto in posledično manj prostega časa). Omenili bi lahko tudi večje vplive na okolje v povezavi z večjimi prometnimi tokovi, ki so marsikje po obsegu precej pomembnejši od prometnih tokov, povezanih s turističnim obiskom (Plut, 2008).

Kar 77,7 % prebivalcev Jezerskega dela v drugi občini. Največji delež jih dela v občini Kranj (61 %), nato ji z veliko manjšimi deleži sledijo Naklo (10 %), Ljubljana (8 %), Preddvor in Škofja Loka (7 %), Šenčur (2 %) ... (Popis prebivalstva ..., 2002).

Potrebno pa je omeniti, da na delež dnevnih migrantov vplivata tudi delež prebivalcev, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, in bližina zaposlitvenih centrov, ki omogočajo dnevne migracije (Plut, 2008).

5.1.1.6 Lastništvo

Pri lastniški strukturi v občini nas predvsem zanima delež državnih zemljišč, občinskih in zasebnih zemljišč, ter kako razdrobljeno je lastništvo. Za potrebe te diplomske naloge se bomo osredotočili na lastništvo gozdnih zemljišč, ker imamo tu najbolj urejene podatke znotraj občine.

V občini Jezersko je 5.298,10 ha gozdov, od teh jih je v zasebni lasti 47,7 %, v državni 46,1 % ter v lasti občine 6,2 %. Takšna lastniška struktura se kar močno razlikuje od strukture na ravni Slovenije. Tu prevladujejo zasebni gozdovi, katerih delež je 76 %, delež državnih in občinskih gozdov pa je 24 % (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

Lastniška struktura zasebnih gozdov je v Sloveniji izrazito neugodna. V zemljiško knjigo je vpisanih preko 460.000 lastnikov oz. solastnikov gozdov. 68 % lastnikov ima v lasti manj kot 1 ha gozdne površine. Le 0,5 % lastnikov gospodari z gozdno posestjo, večjo od 30 ha (Akcijski načrt ..., 2012).

V občini Jezersko je 273 lastnikov gozdov. 64,8 % jih ima v lasti manj kot 1 ha gozdne površine. S površino, večjo od 30 ha pa gospodari 9,5 % lastnikov. Tu se kaže odstopanje od slovenskega povprečja v smeri večjega števila lastnikov, ki opravljajo s sorazmerno velikimi zemljišči. To se pokaže tudi pri povprečni velikosti zasebne posesti, ki znaša v občini 9,25 ha, v Sloveniji pa 2,6 ha (Akcijski načrt ..., 2012).

5.1.2 Socialni kapital

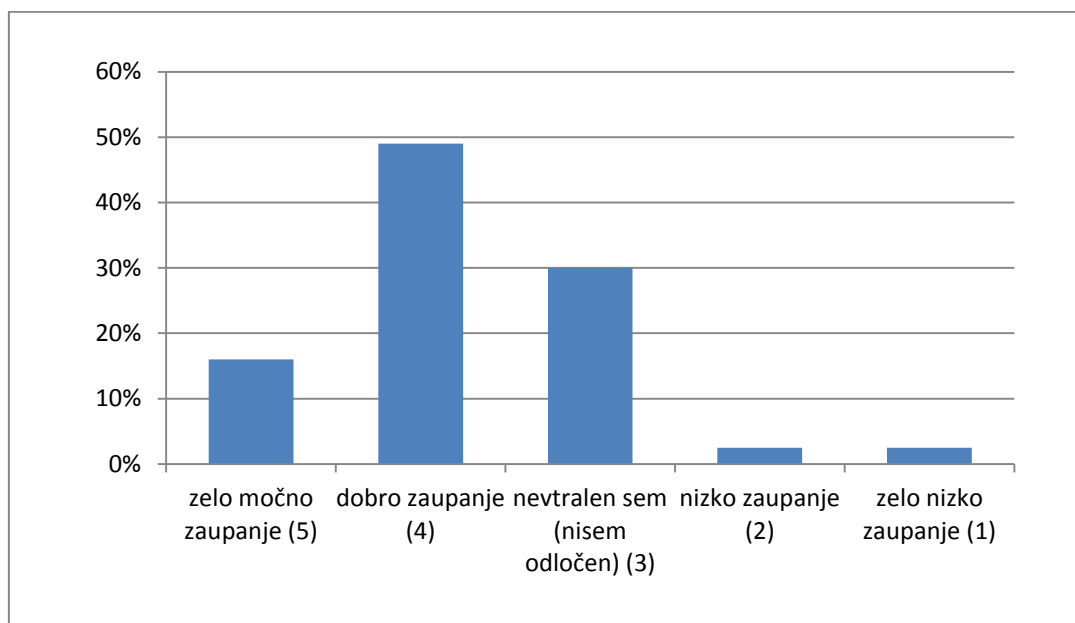
Del te diplomske naloge je bila tudi anketa, ki je med drugim služila analizi stopnje razvitosti socialnega kapitala. Nekatere ugotovitve so predstavljene v naslednjih poglavjih.

5.1.2.1 Vključenost prebivalstva v javno življenje lokalne skupnosti

Na območju Jezerskega je trenutno registriranih 13 društev (2013), ki delujejo na različnih področjih. Z varstvom narave so najbolj povezani Planinsko društvo Jezersko, Lovska družina Jezersko ter Turistično društvo Jezersko. Večino finančnih sredstev dobijo društva preko razpisov s strani Občine Jezersko.

5.1.2.2 Stopnja zaupanja v vodstvene strukture

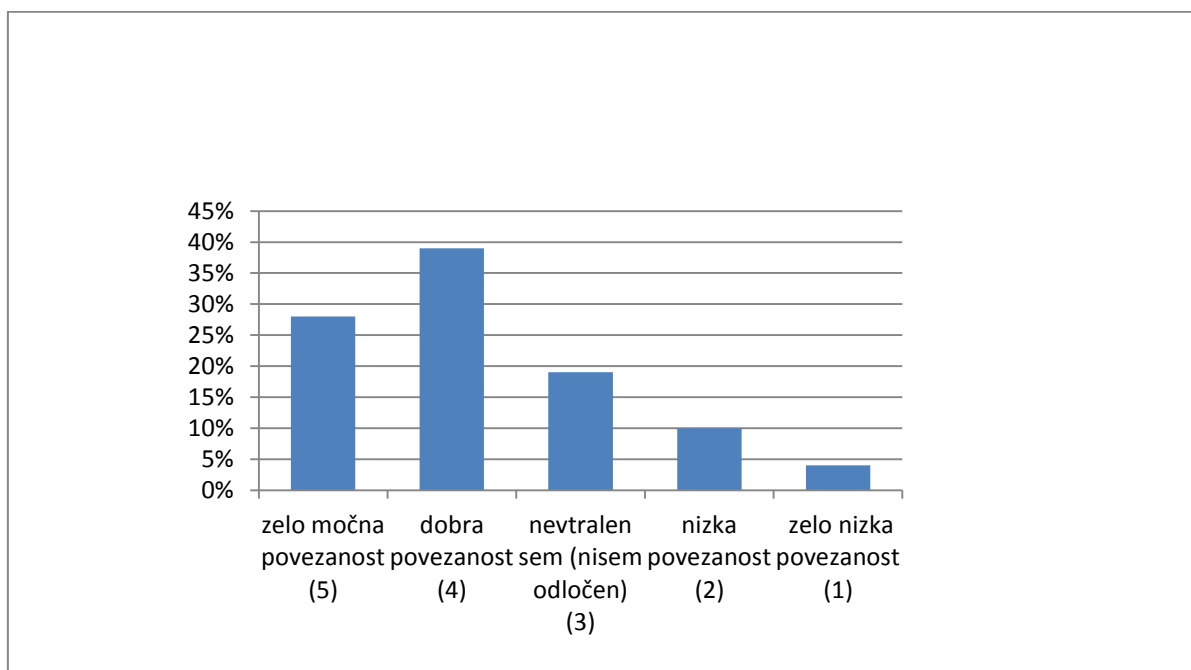
Podatke, s katerimi smo izmerili stopnjo zaupanja v vodstvene strukture občine in društev Jezerskega, smo pridobili iz ankete. Ljudi smo vprašali, kakšno je njihovo zaupanje. Odgovarjali so v 5-stopenjski lestvici (od 1 do 5), od nizko zaupanje do močno zaupanje. Zelo nizko zaupanje je izkazalo 2,5 % vprašanih, prav toliko jih je izkazalo tudi nizko zaupanje. Neodločenih je bilo 30 %, medtem ko dobro zaupa 49 %, zelo dobro pa 16 % anketirancev. Povprečje vseh odgovorov na lestvici od 1 do 5 pa je bilo 3,73.

Slika 3: Zaupanje občanov občine Jezersko v vodstvene strokture (občina, društva) (Anketa, 2014)

5.1.2.3 Občutek pripadnosti lokalnemu območju

Občutek pripadnosti Jezerskemu smo prav tako preverjali z anketo. Vprašanje se je glasilo: Kako bi ocenili svojo povezanost s krajem (v smislu udeleževanja športnih in kulturnih prireditev, druženja z ljudmi v kraju, nadaljnjega bivanja in ustvarjanja družine na Jezerskem)? Zelo nizko povezanost čuti 4 % anketiranih, nizko povezanost pa 10 %. Nevtralnih je bilo 19 % vprašanih. Da so dobro povezani s krajem, meni 39 % vprašanih, zelo močno povezanost pa čuti 28 % anketiranih Jezerjanov in Jezerjank. Povprečje vseh odgovorov na lestvici od 1 do 5 pa je bilo 3,78.

Slika 4: Povezanost občanov občine Jezersko s krajem (v smislu udeleževanja športnih in kulturnih prireditev, druženju z ljudmi v kraju, nadaljnega bivanja in ustvarjanja družine na Jezerskem) (Anketa, 2014)

5.1.2.4 Ohranjanje običajev, tradicije

V občini Jezersko je bilo v letu 2012 organiziranih 55 dogodkov (prireditev, koncertov, prostovoljnih akcij, športnih tekmovanj ...), katerih so se lahko udeležili krajani (Dogodki ..., 2011).

Ohranjanje običajev in tradicije se kaže v prireditvah, kot so Ovčarski bal, Smuk jezerskih smučarskih korenin in mask, Kmečki pohod, Rusov memorial, Memorial Andreja Karničarja, Spominski pohod na Okrešelj, Dan jezerskega lovstva in Zeliščarski vikend na Jezerskem.

5.2 PREGLED OBMOČIJ S PRAVNIM STATUSOM

Na območju občine Jezersko se pojavlja kar nekaj različnih točk in območij, ki imajo pravni status. V diplomskem delu sem se osredotočil le na tista, ki so prisotna na območju občine Jezersko in so pomembne iz naravovarstvenega vidika.

Danes ravni varstva narave lahko razdelimo v 3 skupine oz. dele:

1. naravne znamenitosti,
2. rastlinske in živalske vrste,
3. ekološki sistemi (ekosistemi, habitatni tipi, krajina).

Strokovni termin naravna znamenitost opisuje pojave ali območja v naravi, ki so izstopajoči, edinstveni. Kriteriji za vrednotenje potencialnih naravnih vrednot so: izjemnost, tipičnost, kompleksna povezanost, ohranjenost, redkost, ekosistemska pomembnost, znanstveno-raziskovalna pomembnost, pričevalna pomembnost. Razdelimo pa jih na naravne znamenitosti lokalnega ali državnega pomena (Mikuš, 2006). V občini Jezersko bi v to kategorijo spadale naravne vrednote.

Druga skupina varstva narave obravnava rastlinske in živalske vrste, katere na podlagi kategorij ogroženosti, Uredba o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah in Uredba o zavarovanih prostoživečih rastlinskih vrstah, opredelimo, kakšno naj bo njihovo varstvo (Mikuš, 2006). V občini Jezersko bi v to kategorijo spadala območja Nature 2000.

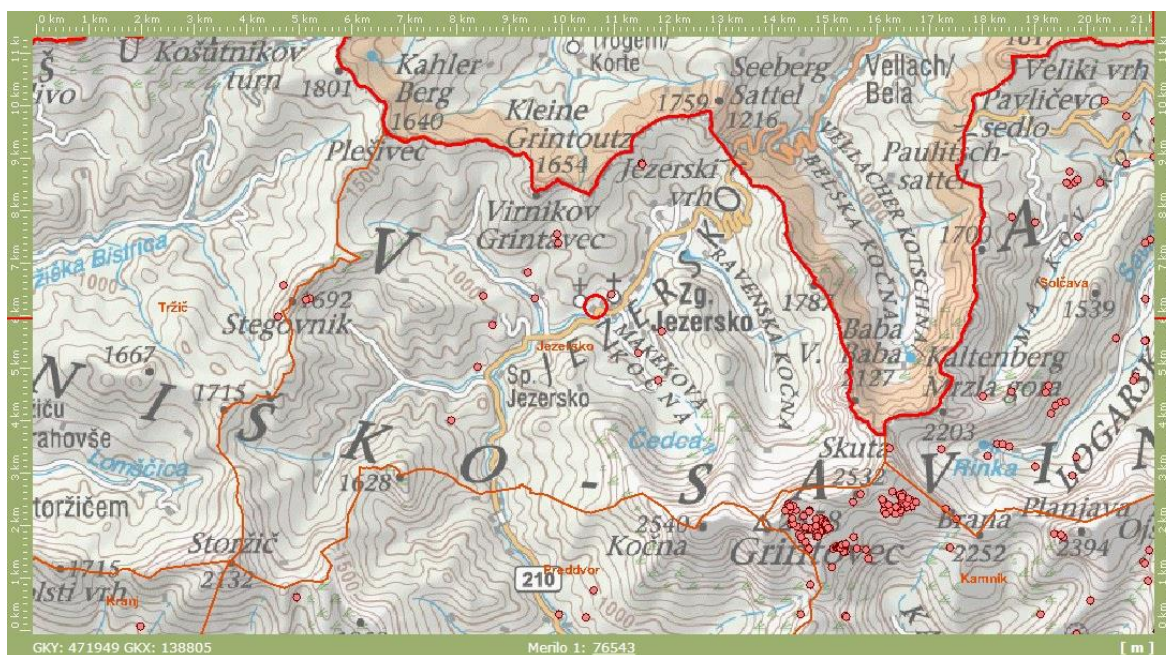
Pod tretjo raven varstva narave pa spadajo ekološki sistemi. To so območja, za katera ni pomembno, da so edinstvena, je pa pomembna njihova razporejenost, pogostnost in prispevek k biodiverziteti (Mikuš, 2006). V občini Jezersko bi v to kategorijo spadalo ekološko pomembno območje in območja Nature 2000.

V diplomski nalogi smo se osredotočili na naravovarstvena območja, ki so prisotna na območju občine in jim dodal še pregled prisotnosti varovalnih gozdov, gozdnih rezervatov in vodovarstvenih območij.

5.2.1 Naravne vrednote

Na območju občine Jezersko je registriranih 40 naravnih vrednot, od tega jih ima 15 državni pomen, 25 pa lokalnega. Po zvrsteh naravnih vrednot so na prej omenjenem območju prisotne naslednje: drevesne (7), geološke (7), hidrološke (7), ekosistemske (4), geomorfološke (8) ter podzemne geomorfološke (7). Nekatere vrednote imajo značaj več

zvrsti, za primer vzemimo ledenik pod Skuto, ki spada tako pod hidrološko kot tudi pod geomorfološko zvrst. Pri razvrstitvi smo upoštevali tisto, ki je bila napisana prva v seznamu naravnih vrednot, ki je kot priloga dodan Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Pravilnik o določitvi ..., 2004).

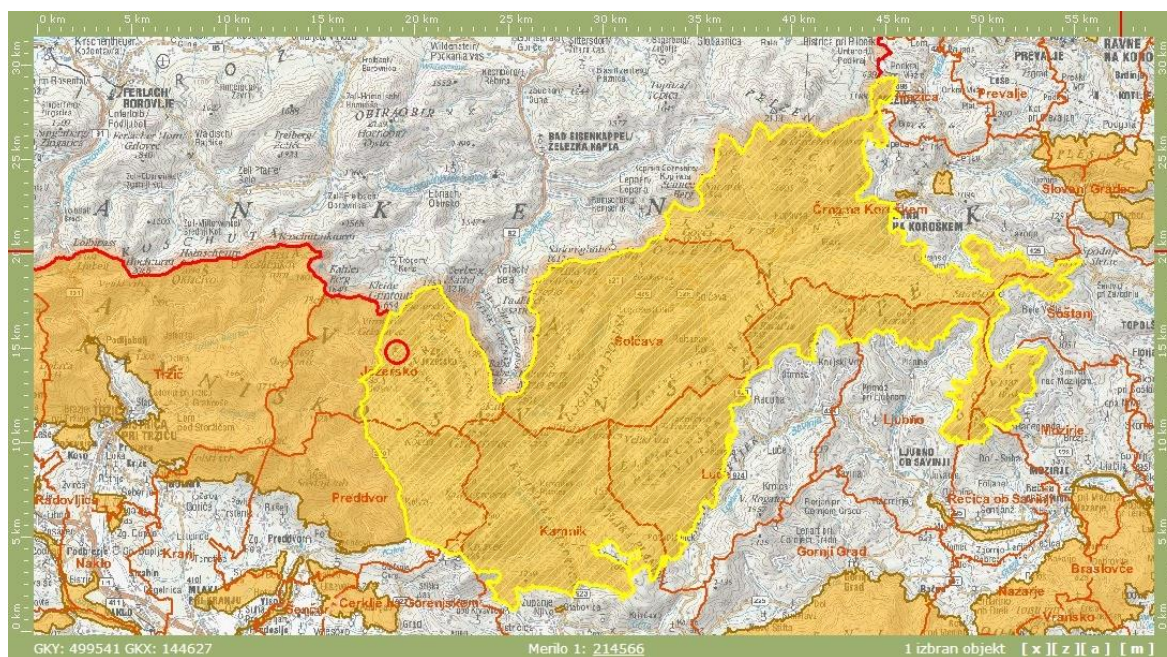
Slika 5: Razporeditve točkovnih naravnih vrednot v občini Jezersko (Naravovarstveni atlas, 2013)

5.2.2 Ekološko pomembna območja (EPO)

Na območju občine Jezersko se srečata dve območji EPO. Vzhodno stran pokriva EPO Kamniško-Savinjske Alpe, zahodni del pa EPO Karavanke. Meja med območjema poteka po dolini reke Kokre. Celotno območje občine Jezersko je pokrito z EPO.

5.2.2.1 EPO Kamniško-Savinjske Alpe

Gorski in sredogorski svet z ledeniški dolinami na severu Slovenije z veliko raznolikostjo habitatnih tipov in življenjski prostor redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, ki se razprostira na 419 kvadratnih kilometrih.

Slika 6: Območje EPO Kamniško-Savinjske Alpe, ki delno sega v občino Jezersko (Naravovarstveni atlas, 2013)

Kamniško-Savinjske Alpe so vpete med Zahodne Karavanke na severozahodu in Vzhodne Karavanke na severu. Posledica raznovrstne geološke in geomorfološke sestave površja je veliko število habitatnih tipov in pestra flora in favna. Evidentiranih je preko 30 habitatnih tipov. Med 714 vrstami rastlin je 15 vrst endemičnih. Tu je življenjski prostor našlo 240 vrst hroščev, 65 vrst vrbnic in več vrst ptic. Preko nekaterih predelov poteka selitveni koridor medveda (tudi preko Jezerskega). Na območje občine Jezersko se razprostira območje najvišjih vrhov Kamniško-Savinjskih Alp s karbonatnimi skalnimi pobočji, melišči v montanskem in submontanskem pasu (lepo razvita združba *Papaveri keneri* – *Thlaspeetum keneri*), alpskimi in subalpskimi travišči, alpskimi in borealnimi resavami, gorskimi bukovimi gozdovi ter ruševjem. Tu so življenjski prostori nekaterih redkih in ogroženih vrst ptic (Naravovarstveni atlas, 2013).

5.2.2.2 EPO Karavanke

Gorska veriga na severu Slovenije z raznolikimi habitatnimi tipi (skalovje, prisojna visokogorska travišča, sestoji ruševja, gozdovi) nad in pod gozdno mejo, življenjski prostor ogroženih rastlinskih in živalskih vrst z velikostjo 381 kvadratnih kilometrov. Razpotegnjena gorska veriga s pestro geološko zgradbo in posledično pestrimi habitatnimi

tipi (vrstno bogata prisojna visokogorska travišča, resave, sestoji ruševja, bukovi, borovi in smrekovi gozdovi), številne grape z naravno ohranjenimi potoki in slapovi. Velika pestrost rastlinskih in živalskih vrst ter veliko število zavarovanih redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter pomembnih habitatnih tipov (Naravovarstveni atlas, 2013).

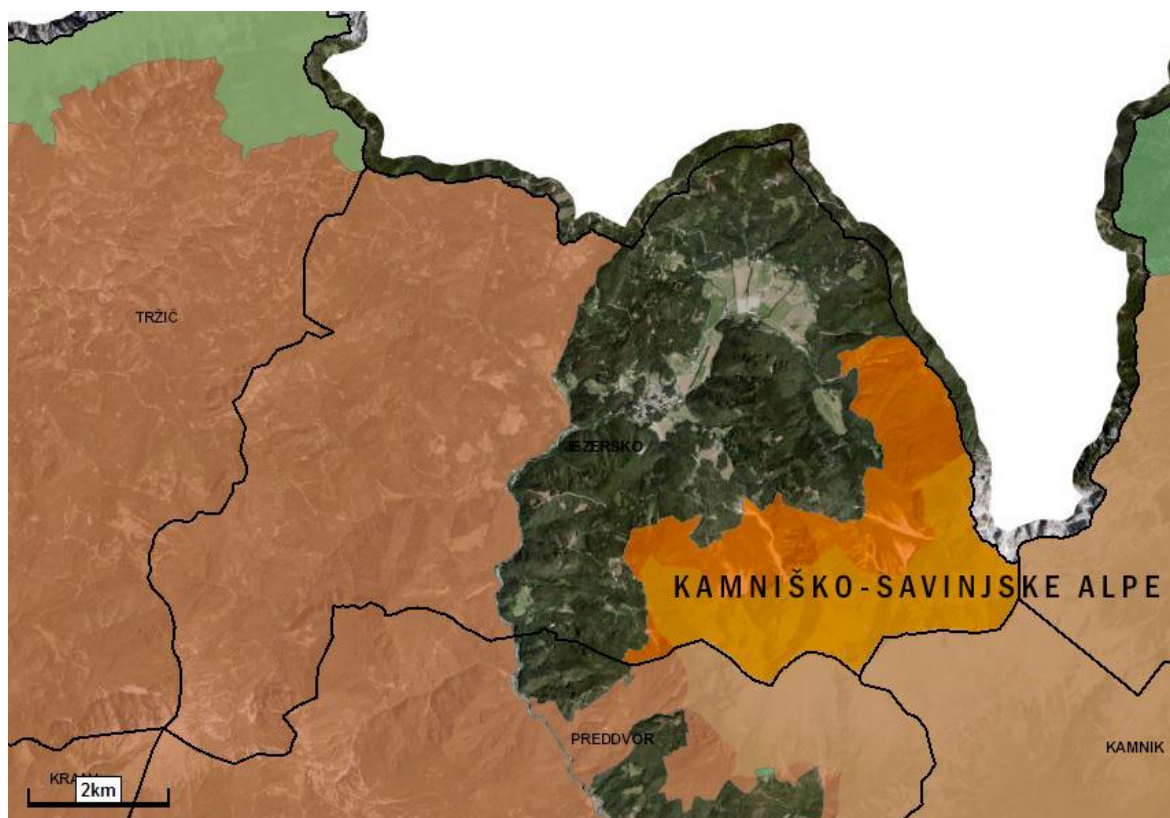
Slika 7: Območje EPO Karavanke, ki delno sega v občino Jezersko (Naravovarstveni atlas, 2013)

5.2.3 Območja Nature 2000

Občina Jezersko ima od svojih 6880 ha površine kar 4433 ha površine, ki spada pod območje Nature 2000, to predstavlja 64 % celotnega ozemlja občine. Zahodni del občine spada pod območje Karavank, vzhodni in del južnega pa v območje Kamniško-Savinjskih Alp.

5.2.3.1 Kamniško-Savinjske Alpe

Visokogorska pokrajina Kamniško-Savinjskih Alp leži med zahodnimi in vzhodnimi Karavankami in predstavlja skrajno jugozahodni del alpskega sveta. Pestra geološka zgradba in izoblikovanost površja nudita ugodne pogoje za življenje več ogroženim rastlinskim in živalskim vrstam ter habitatnim tipom (Naravovarstveni atlas, 2013).

Slika 8: Zemljevid območja Natura 2000 Kamniško-Savinjske Alpe na območju občine Jezersko (Atlas okolja, 2007)

Pomembne varovane vrste na območju so:

- *Aquilegia bertolonii* – Bertolonijeva orlica
- *Austropotamobius torrentium* – navadni koščak
- *Callimorpha quadripunctaria* – črtasti medvedek
- *Campanula zozysii* – Zoisova zvončica
- *Cypripedium calceolus* – lepi čeveljc
- *Gladiolus palustris* – močvirski meček

Pomembni varovani habitati na območju so:

- alpske reke in zelnata vegetacija vzdolž njihovih bregov,
- alpske reke in lesna vegetacija s sivo vrbo (*Salix eleagnos*) vzdolž njihovih bregov,
- alpske in borealne resave,
- ruševje z vrstama *Pinus mugo* in *Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*)

- alpinska in subalpinska travišča na karbonatnih tleh,
- gorski ekstenzivno gojeni travniki,
- karbonatna melišča od montanskega do alpskega pasu (*Thlaspietea rotundifolii*),
- srednjeevropska karbonatna melišča v submontanskem in montanskem pasu,
- karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok,
- jame, ki niso odprte za javnost,
- obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka); (*Alnus glutinosa* in *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*))
- ilirski bukovi gozdovi (*Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*))
- dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (*Genisto januensis-Pinetum*)

Te vrste in habitati se pojavljajo na ceotnem ozemlju Nature 2000. Kaj od tega je prisotno na Jezerskem pa bi bilo potrebno še podrobno raziskati.

5.2.3.2 Kamniško-Savinjske Alpe in Vzhodne Karavanke

To zelo razčlenjeno območje zajema del Kamniško-Savinjskih Alp, in sicer območje Grintovcev s Kalškim grebenom, Smrekovsko pogorje, Vežo nad Podvolovljekom, gornji del planote Golte ter skrajni severovzhodni del Velike planine. V občini Jezersko pokriva njen južni del, predvsem območje Makekove in Ravenske podkočne. Območje je redko poseljeno. Prevladujoči življenjski prostor je gozd, katerega sestava je izjemno raznolika. Nad gozdno mejo se razprostirajo sestoji ruševja, ki v višjih legah prehajajo v visokogorske travnike in skalovje (Naravovarstveni atlas, 2013).

Območje je varovano na podlagi direktive o pticah in se v celoti prekriva z območjem Kamniško-Savinjske Alpe znotraj meja občine Jezersko.

Pomembne varovane vrste na območju so:

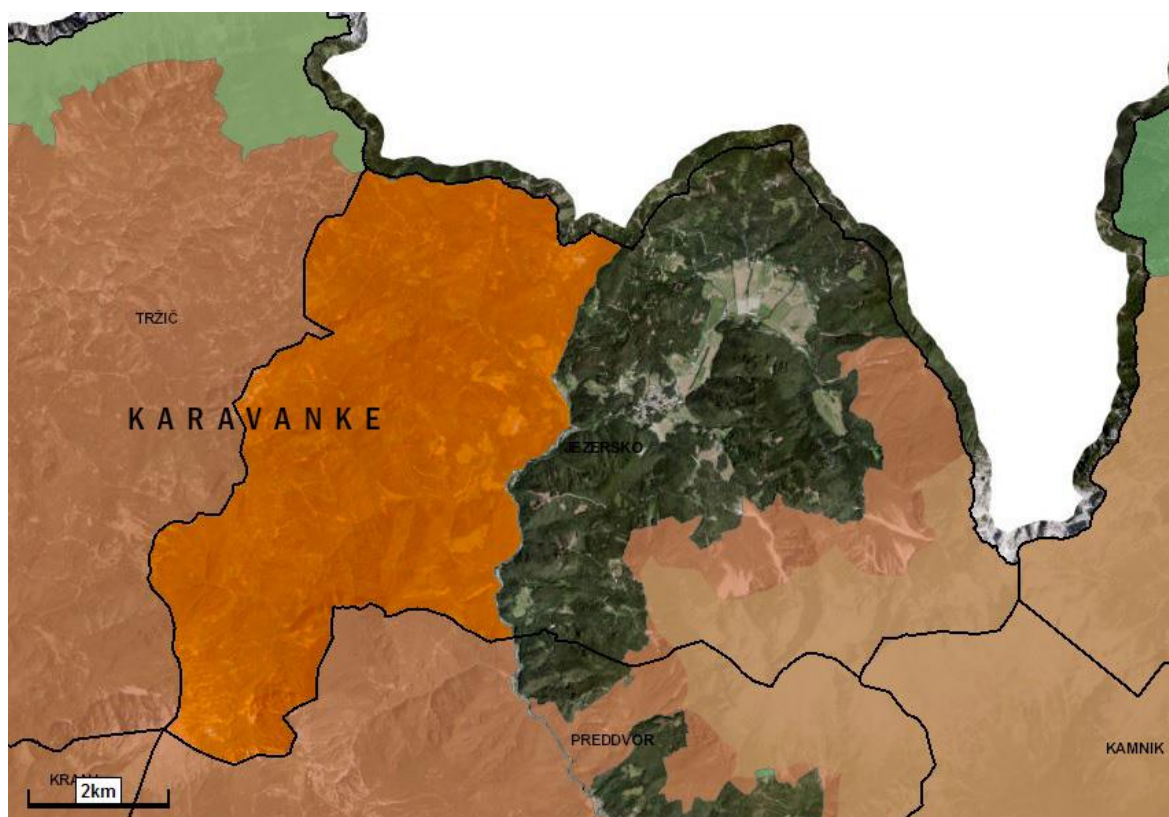
- *Tetrao urogallus* – divji petelin
- *Tetrao tetrix tetrix* – rušavec
- *Picoides tridactylus* – triprsti detel
- *Lagopus mutus helveticus* – belka
- *Glaucidium passerinum* – mali skovik

- *Falco peregrinus* – sokol selec
- *Dryocopus martius* – črna žolna
- *Bonasa bonasia* – gozdni jereb
- *Aquila chrysaetos* – planinski orel
- *Aegolius funereus* – koconogi čuk

Prisotnost teh vrst na območju občine Jezersko bi bilo potrebno še podrobno preučiti.

5.2.3.3 Karavanke

Razpotegnjena gorska veriga na severu Slovenije s pestro geološko zgradbo in posledično številnimi habitatnimi tipi (vrstno bogata prisojna visokogorska travnišča, resave, sestoji ruševja, bukovi, borovi in smrekovi gozdovi, številne grape z naravno ohranjenimi potoki in slapovi). Velika je tudi pestrost rastlinskih in živalskih vrst (Naravovarstveni atlas, 2013).

Slika 9: Zemljevid območja Natura 2000 Karavanke na območju občine Jezersko (Atlas okolja, 2013)

Pomembne varovane vrste na območju so:

- *Campanula zoysii* – Zoisova zvončica
- *Cypripedium calceolus* – lepi čeveljc
- *Erebia calcaria* – Lorkovičev rjavček
- *Eryngium alpinum* – alpska možina
- *Gladiolus palustris* – močvirski Mleček
- *Rhinolophus hipposideros* – mali podkovnjak
- *Rosalia alpina* – alpski kozliček

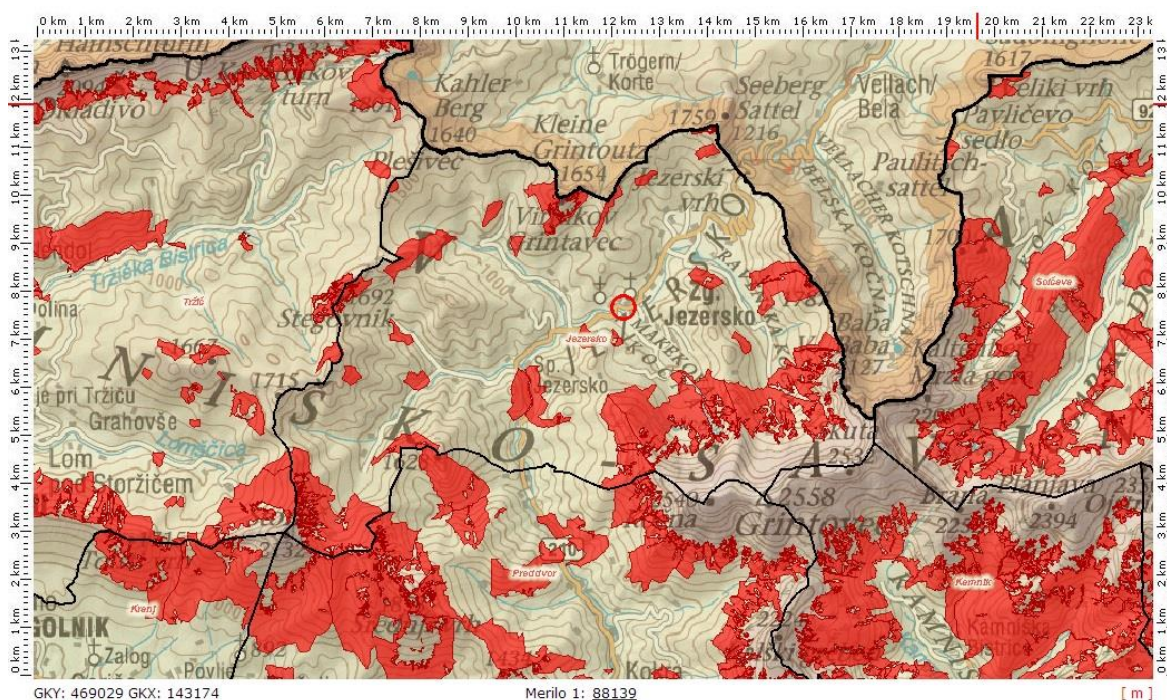
Pomembni varovani habitati na območju so:

- ruševje z vrstama *Pinus mugo* in *Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*),
- alpinska in subalpinska travišča na karbonatnih tleh,
- vrstno bogata travišča s prevladujočim navadnim volkom (*Nardus stricta*) na silikatnih tleh v montanskem pasu (in submontanskem pasu v celinskem delu Evrope),
- nižinski ekstenzivno gojeni travniki (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*),
- karbonatna melišča od montanskega do alpskega pasu (*Thlaspietea rotundifolii*),
- srednjeevropska karbonatna melišča v submontanskem in montanskem pasu,
- karbonatna skalnata pobočja z vegetacijo skalnih razpok,
- bukovi gozdovi (*Luzulo-Fagetum*),
- javorovi gozdovi (*Tilio-Acerion*) v grapah in na pobočnih gruščih,
- ilirski bukovi gozdovi (*Fagus sylvatica* (*Aremonio-Fagion*)),
- dinarski gozdovi rdečega bora na dolomitni podlagi (*Genisto januensis-Pinetum*),
- kisloljubni smrekovi gozdovi od montanskega do alpskega pasu (*Vaccinio-Piceetea*).

Prav tako kot za vsa ostala območja Nature 2000, ki segajo na območje občine Jezersko je tudi tukaj potrebno podrobneje raziskati katere vrste ter habitatni tipi od naštetih se dejansko pojavljajo v občini.

5.2.4 Varovalni gozdovi

Občina Jezersko ima na svojem območju 780,70 ha varovalnih gozdov, kar predstavlja 14,7 % vseh gozdov na območju in 11,3 % območja celotne občine. Na prvi stopnji poudarjenosti sta prisotni funkcija varovanja gozdnih zemljišč in sestojev ter funkcija ohranjanja biotske raznovrstnosti, na manjših površinah pa še hidrološka in zaščitna funkcija. Večinoma so to gozdovi na zgornji gozdni meji in gozdovi na ekstremnih rastiščih (strmina, ekspozicija, skalovitost). Varovalni gozdovi so zelo pestrih zgradb, kar je pogojeno z rastiščnimi razmerami (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

Slika 10: Varovalni gozdovi na območju občine Jezersko (Naravovarstveni atlas, 2013)

Včasih so med varovalne gozdove spadala tudi območja, porasla z ruševjem. Na Jezerskem je takih območij 299,23 ha. Nahajajo se skoraj izključno na nad zgornjo gozdno mejo. Večje površine ruševja se nahajajo v treh predelih, in sicer pod Storžičem, pod Virnikovim Grintovcem in na skrajnem jugovzhodu enote med Grintovcem in Babami. Večinoma prevladuje gozdna združba ekstremnih rastišč iglavcev *Rhodotamnio-Rhododendretum* (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

Ruševje kot pionirska vrsta porašča v preteklosti razgaljene površine in ustvarja ugodne pogoje za naselitev macesna in ostalih vrst. Zgradba ruševja se tako močno spreminja z nadmorsko višino, saj takoj nad zgornjo gozdno mejo dobimo vmesni pas grmišč ruševja z močnejše prisotnim drevesnim slojem, predvsem smreke in macesna. Nad tem slojem je pas ruševja s posameznimi viharniki macesna in smreke, višje pa imamo površine čistega ruševja v skalnatih in izredno strmih predelih, ki prehajajo v visokogorska travišča ali gole stene (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

Celotno ruševje ima na prvi stopnji poudarjeno funkcijo varovanja gozdnih zemljišč in sestojev in na drugi stopnji poudarjeno biotopsko funkcijo. Manjši predeli pa imajo na prvi stopnji poudarjeno tudi biotopsko funkcijo. To so predeli okoli rastišč ruševca in divjega petelina (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

5.2.5 Gozdni rezervati

V občini Jezersko so po Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/2004) registrirani 4 gozdni rezervati: Mali vrh (977), Viševski hrib (979), Zadnje stene (3138) ter Podni v Makekovi Kočni (978 V).

V uredbi o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom sta v prilogi 2, kjer so navedeni vsi gozdni rezervati v Republiki Sloveniji, za območje občine Jezersko navedena le 2 gozdna rezervata, in sicer Zadnje stene (301) ter Mali vrh (302). Viševski hrib in Podni v Makekovi Kočni pa, kot je razvidno iz gozdnogospodarskega načrta, za gozdno gospodarsko enoto Jezersko spadata v kategorijo varovalnih gozdov.

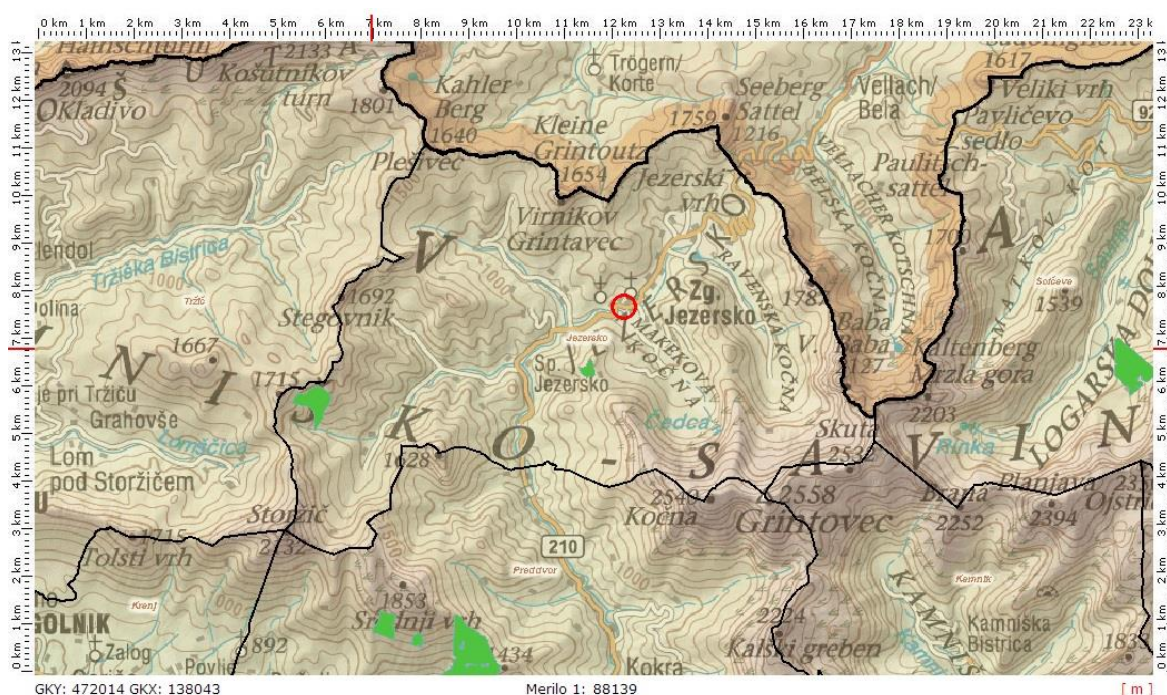
Oba v nadaljevanju predstavljena gozdna rezervata imata vzpostavljen blažji režim varovanja. To pomeni da je ob spremstvu delavca Zavoda dovoljen obisk gozda po označenih poteh, ki potekajo skozi gozdni rezervat. Zaradi zagotavljanja poučne in turistične funkcije se v gozdnem rezervatu z blažjim varstvenim režimom dovoli vzdrževanje gozdne ali ogledne učne poti ter informacijskih tabel, ki so določene v načrtih za gospodarjenje z gozdovi (Uredba o varovalnih gozdovih ..., 2005).

5.2.5.1 Gozdni rezervat Mali vrh

S 6,73 ha površine spada med manjše rezervate. Vzpostavljen je blažji režim varovanja. Gre za sestoj smrekovega debeljaka, ki se razprostira od 1180 m do 1300 m na naklonini 20 stopinj. Podlaga v rezervatu je apnenec. Funkcije, ki se pojavljajo v rezervatu, so biotopska (1), raziskovalna (1), varovanje naravne dediščine (1) in estetska (2) (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

5.2.5.2 Gozdni rezervat Zadnje stene

Velikost rezervata je 32,45 ha, v njem poteka blažji režim varovanja. Na območju rezervata uspeva dokaj homogen debeljak bukve s smreko, jelko in macesnom. Razprostira se od višine 1160 m do 1540 m na pobočju s 40-stopinjskim naklonom. Funkcije, ki se pojavljajo v rezervatu, so enake kot v gozdnem rezervatu Mali vrh (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

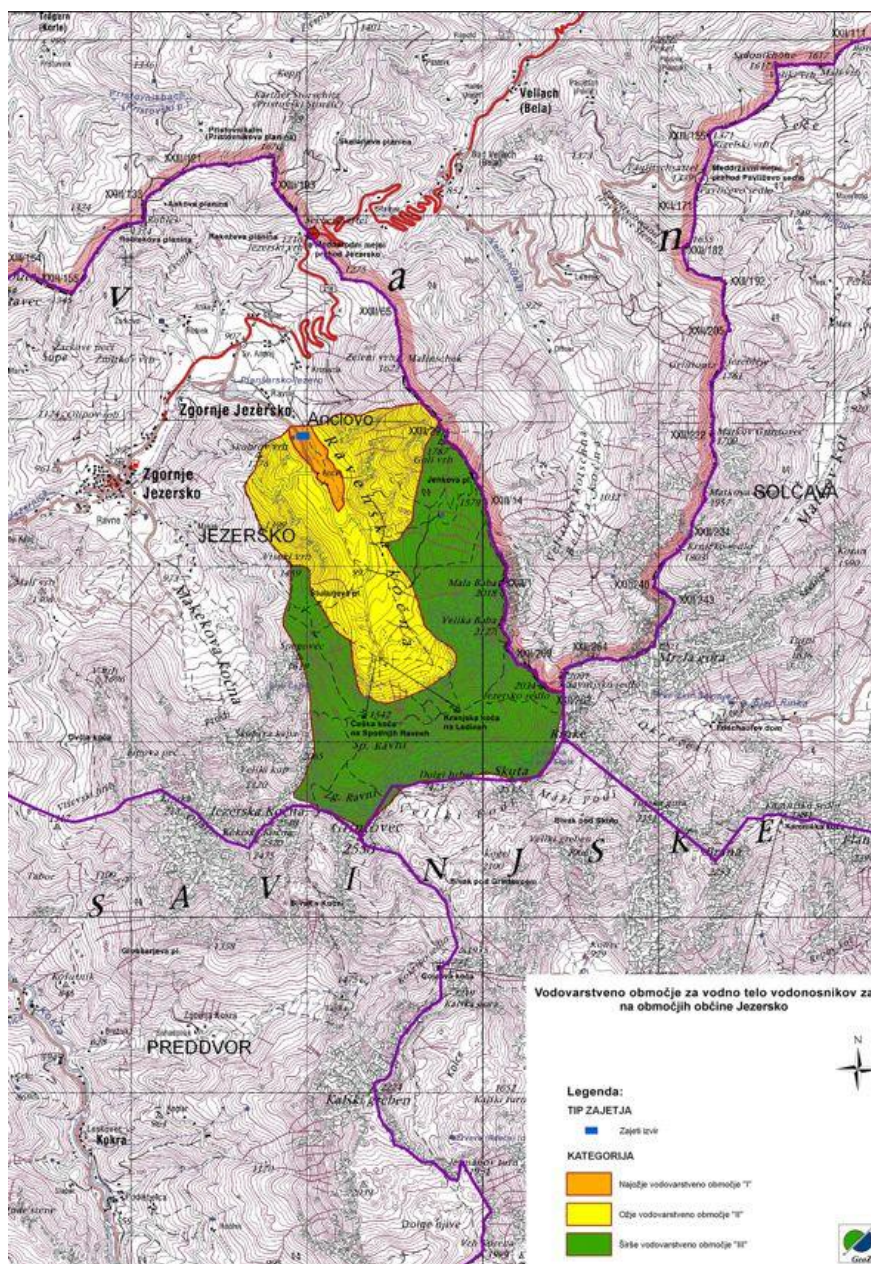
Slika 11: Gozdna rezervata Mali vrh in Zadnje stene, znotraj občine Jezersko (Naravovarstveni atlas, 2013)

5.2.6 Vodovarstvena območja

Vlada določi vodovarstveno območje, da se zavaruje vodno telo, ki se uporablja za odvzem ali je namenjeno za javno oskrbo s pitno vodo pred onesnaževanjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost voda ali na njeno količino (Zakon o vodah, 2002).

Na območju občine Jezersko je eno vodovarstveno območje z identifikacijsko številko 2380. Na tem območju v Ravenski Kočni je vodno zajetje, ki oskrbuje večino prebivalcev občine Jezersko. Območje je razdeljeno na najožje vodovarstveno območje z najstrožjim vodovarstvenim režimom, na ožje vodovarstveno območje s strožjim vodovarstvenim režimom in na širše vodovarstveno območje z milejšim vodovarstvenim režimom.

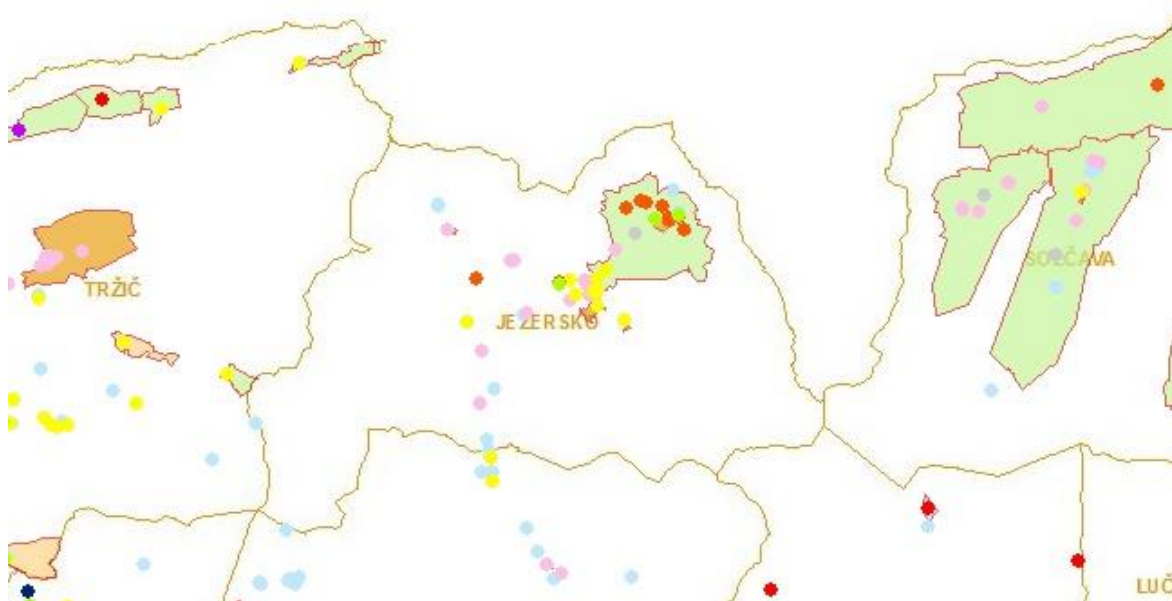
Vsi ukrepi, prepovedi in omejitve, ki se pojavljajo na vodovarstvenem območju, so določeni v uredbi o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko (Uredba o vodovarstvenem območju ..., 2012).

Slika 12: Karta vodovarstvenega območja v občini Jezersko (Uredba o vodovarstvenem območju ..., 2012)

5.2.7 Kulturni spomeniki

Na območju občine Jezersko je v register nepremične kulturne dediščine vpisanih 48 enot. 31 enot spada pod profano stavbno dediščino, 12 pod sakralno stavbno dediščino, 5 pod memorialno dediščino in ena enota pod kulturno krajino (Register ..., 2005).

Slika 13: Lega kulturnih spomenikov v občini Jezersko (Register..., 2005)

5.3 PREGLED DELEŽNIKOV IN OCENA NJIHOVEGA VPLIVA

Deležnik je posameznik ali pomembna skupina ljudi, od katerih je odvisna organizacija oz. projekt. Korist imajo lahko od uspeha organizacije ali so podvrženi vplivu njenega vedenja. Deležniki so tisti posamezniki oz. združenja, ki jih kakor koli zadevajo odločitve, dejanja, politike, ravnanja in cilji določene organizacije oz. tisti, ki lahko s svojimi odločitvami in dejanji vplivajo na organizacijo. Večina deležnikov je pasivnih, tisti pa, ki postanejo bolj zavedni in aktivni, se spremenijo v javnost. Le-ti nastanejo, kadar spoznajo, da problem obstaja in želijo glede tega ukrepati (Kitchen, 1997).

5.3.1 Pregled deležnikov

Za identifikacijo deležnikov, ki bi se pojavili ob ustanavljanju zavarovanega območja Jezersko, smo si pomagali s seznamom (Hesselink in sod., 2008). Ti deležniki so naslednji:

- Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano
- Ministrstvo za okolje in prostor
- Zavod za gozdove Slovenije,
- Zavod RS za varstvo narave,
- Agencija RS za okolje,

- Občina Jezersko,
- lastniki zemljišč znotraj predvidenega zavarovanega območja (s stalnim prebivališčem v občini Jezersko),
- lastniki zemljišč znotraj predvidenega zavarovanega območja (s stalnim prebivališčem izven občine Jezersko),
- lokalna podjetja (predvsem turistična in gozdarska),
- lastniki okoliških zemljišč predvidenega zavarovanega območja,
- šola (vzgojitelji in učitelji),
- društva,
- župnija,
- turistični delavci,
- naravovarstveniki,
- obiskovalci.

5.3.2 Ocena vpliva deležnikov

Po merilih ki so opisane v metodah dela smo razdelili deležnike na območju zavarovanega območja Jezersko v tri skupine, glede na to, kako pomembne so za sam projekt.

Med primarne deležnike smo uvrstili:

- Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano,
- Ministrstvo za okolje in prostor,
- Zavod za gozdove Slovenije,
- Zavod RS za varstvo narave,
- Agencijo RS za okolje,
- Občino Jezersko,
- lastnike zemljišč znotraj predvidenega zavarovanega območja (s stalnim prebivališčem v občini Jezersko),
- lastnike zemljišč znotraj predvidenega zavarovanega območja (s stalnim prebivališčem izven občine Jezersko),
- Lovsko družino Jezersko,

- Planinsko društvo Jezersko,
- Društvo rejcev ovc jezersko-solčavske pasme,
- Turistično društvo Jezersko,
- turistična podjetja (Raj Jezersko d. o. o, Gorniški center Davo Karničar, turizem in storitve, Petra Karničar s. p., TTK Jezersko, družba za dejavnosti hotelov in organiziranje srečanj d. o. o., Gostišče ob jezeru Milošič Milan s. p., Penzion Valerija, gostilna in sprejemanje gostov na prenočevanje Valerija Konečnik s. p.),
- podjetja v gozdarsko-lesni dejavnosti (EKO-S Peter Muri s. p., Trgovina in storitve Urban Šinkovec s. p., BOR, trgovsko in storitveno podjetje d. o. o., HUTA, mizarske storitve Andrej Muri s. p.).

Sekundarni deležniki:

- lokalna podjetja (v poslovnem registru je bilo na dan 21. 1. 2013 prijavljenih 53 poslovnih subjektov),
- lastniki okoliških zemljišč predvidenega zavarovanega območja,
- ostala društva na Jezerskem (gasilsko, medkulturno, kulturno, športno, upokojensko, mladinsko, GRS Jezersko, Kulturno društvo Ariana),
- naravovarstvene organizacije (CIPRA).

Tercialni deležniki:

- Župnija Jezersko,
- učitelji in vzgojitelji v vrtcu Palček in podružnični šoli osnovne šole Matija Valjavca Preddvor na Jezerskem,
- državni in lokalni mediji.

Pomembno je, da kategoriziranja deležnikov ne omenjamo pri pogovorih z njimi, saj bi to lahko ob napačnem razumevanju vodilo do problemov (Preskill in Jones, 2009).

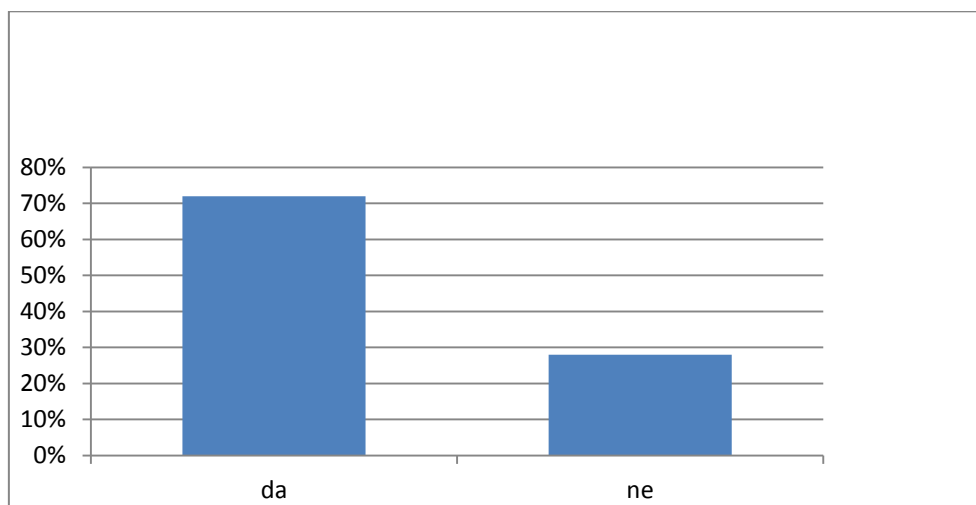
5.4. ANKETIRANJE PREBIVALCEV OBČINE JEZERSKO

Anketiranje je potekalo od 5. do 19. aprila 2014. V tem času je na vprašanja odgovorilo 74 občanov, kar predstavlja 11,6 %. Starostna struktura anketirancev je bila sledeča: delež starih do 21 let je bil 8,1 %, od 21 do 41 let 56,8 %, od 41 do 61 let 27 % in delež starejših

od 61 let je bil 8,1 %. Iz rezultatov je razvidno, da je delež anketirancev dobro zastopan v vseh starostnih skupinah.

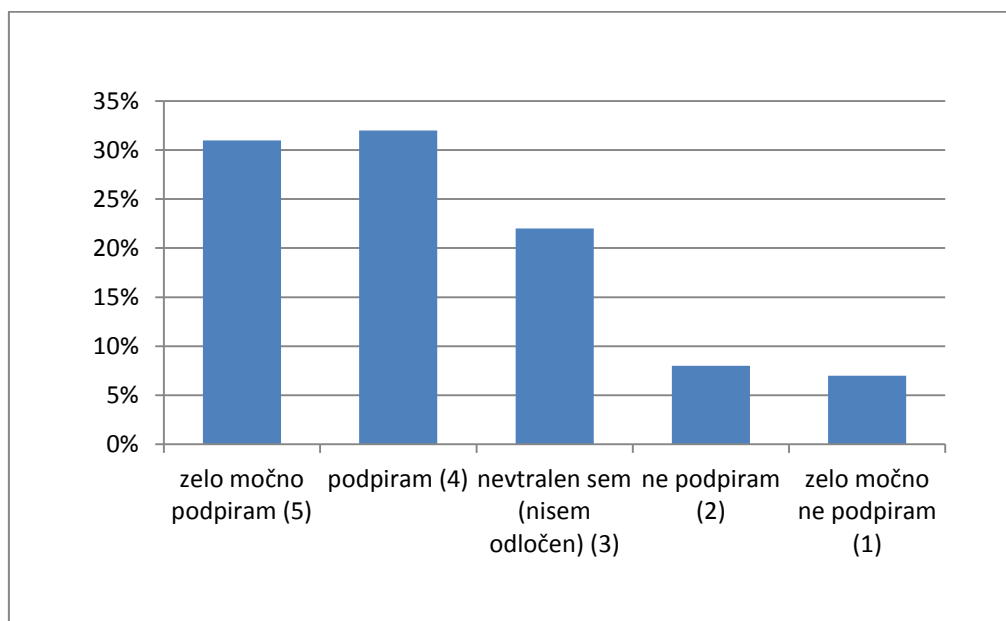
5.4.1 Stališča anketiranih do ustanovitve načrtovanega RPKSA

Kar 72 % vprašanih je seznanjenih, da se na območju Kamniško-Savinjskih Alp ustanavlja regijski park, ki naj bi po dosedanjih načrtih segal tudi na območje občine Jezersko.

Slika 14: Ali veste, da je v ustanavljanju regijski park Kamniško-Savinjske Alpe, ki delno sega tudi v občino Jezersko? (Anketa, 2014)

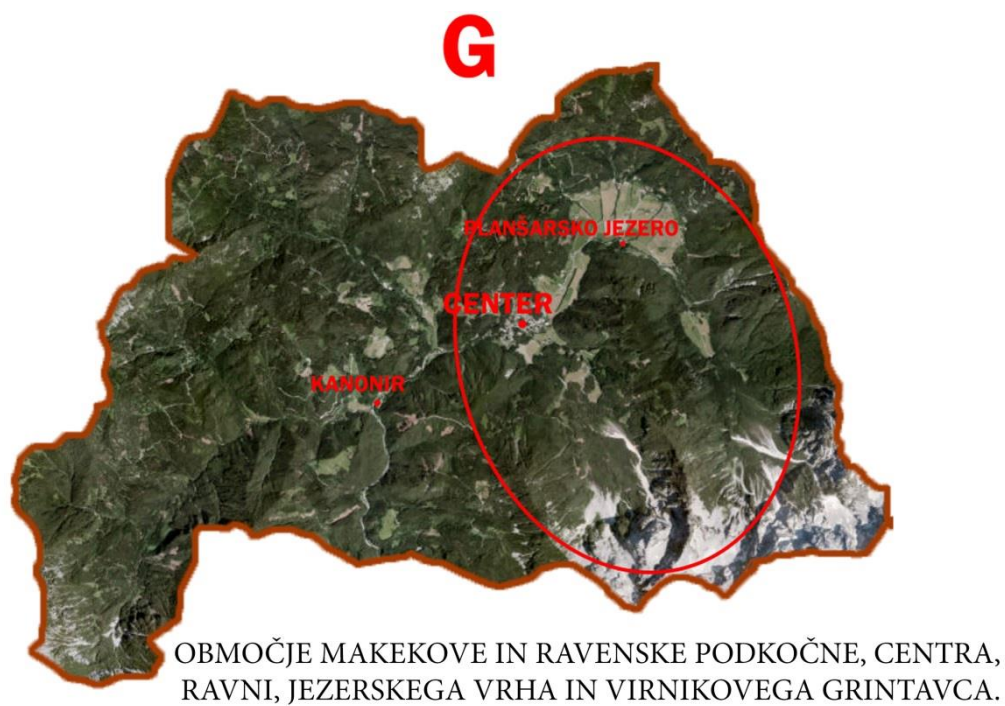
Povprašali smo jih tudi po tem, ali podpirajo ustanovitev RPKSA. Zelo močno nasprotuje ustanovitvi regijskega parka 7 % anketirancev. Ustanovitve ne podpira 8 %. Za nevtralne glede tega vprašanja se je opredelilo 22 % vprašanih. Da podpirajo ustanovitev, pa je izrazilo 32 % vprašanih. Zelo močno pa podpira ustanovitev 31 % vprašanih. Povprečje vseh odgovorov na lestvici od 1 do 5 je bilo 3,73.

Slika 15: Ali podpirate ustanovitev regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe? (Anketa, 2014)

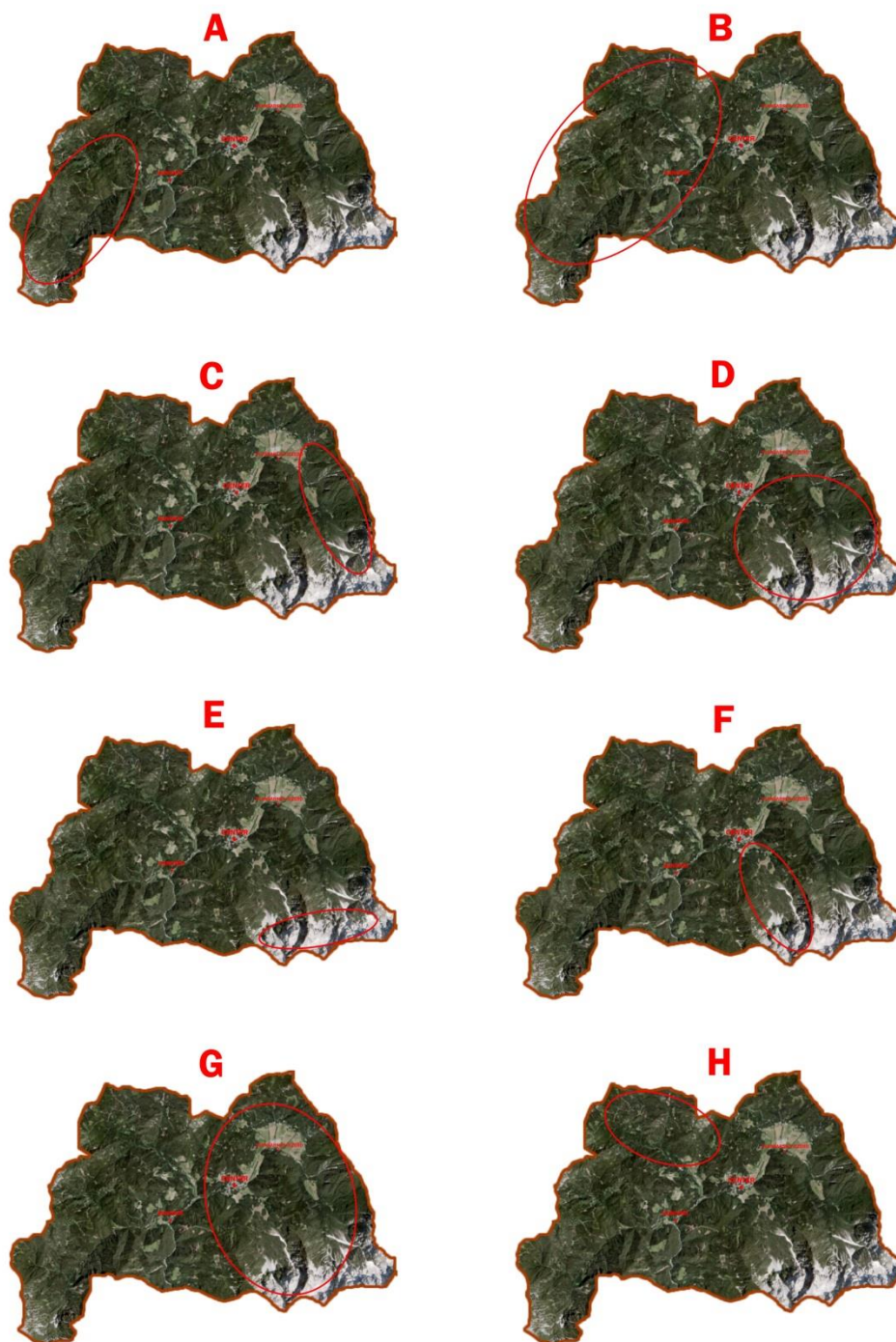
5.4.2 Mnenje anketiranih o najprimernejših območjih in načinih varovanja v občini Jezersko

V tem sklopu ankete smo anketirancem dali na izbiro 8 območij (Priloga 2) znotraj občine Jezersko. Odločiti so se morali, katero območje je po njihovem mnenju najvrednejše z naravovarstvenega vidika. Največ, kar 47,3 % vprašanih, se je odločilo za možnost G, ki zajema območje Makekove in Ravenske Podkočne, Centra, Ravni, Jezerskega vrha in Virnikovega Grintovca.

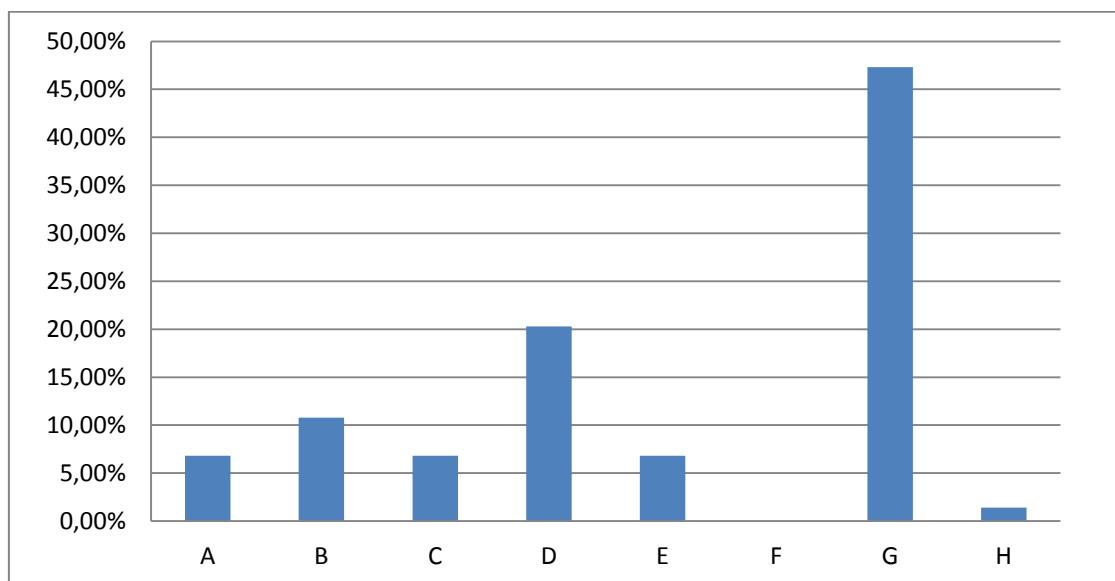

Slika 16: Največkrat izbrana možnost območja zavarovanja med anketiranci

Z 20,3 % odgovorov ji sledi možnost D, ki zajema le območje Ravenske in Makekove Podkočne. Ostale možnosti pa so bile malokrat izbrane in so predstavljene na spodnji sliki.

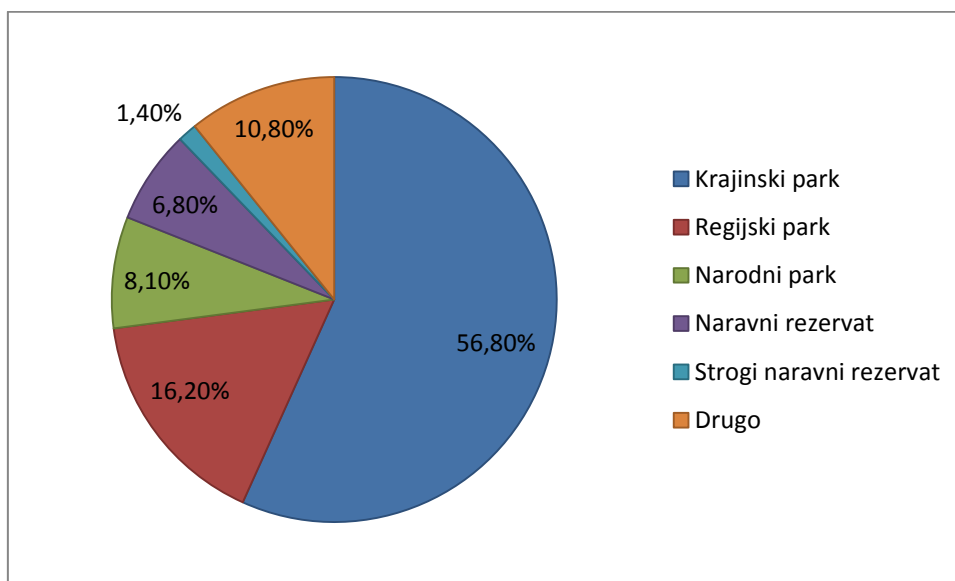
Slika 17: Vse možnosti, med katerimi so lahko anketiranci izbirali

Slika 18: Kateri je po vašem mnenju najvrednejši del narave v občini Jezersko? (Anketa, 2014)

Nato smo anketirance povprašali še o tem, kakšno varovanje se jim zdi najprimernejše za območje, ki so ga izbrali. Izbirali so med sledečimi možnostmi: narodni park, regijski park, krajinski park, naravni rezervat, strogi naravni rezervat in drugo. Največ anketiranih se je odločilo za krajinski park (56,8 %), ki mu je sledil regijski park s 16,2 %. Za narodni park se je odločilo 8,1 %, za naravni rezervat 6,8 % in za strogi naravni rezervat 1,4 % anketirancev. Za drugo možnost se je opredelilo 10,8 % vprašanih, ki so kot predloge predlagali različne možnosti. Eno od najzanimivejših navajam tu:

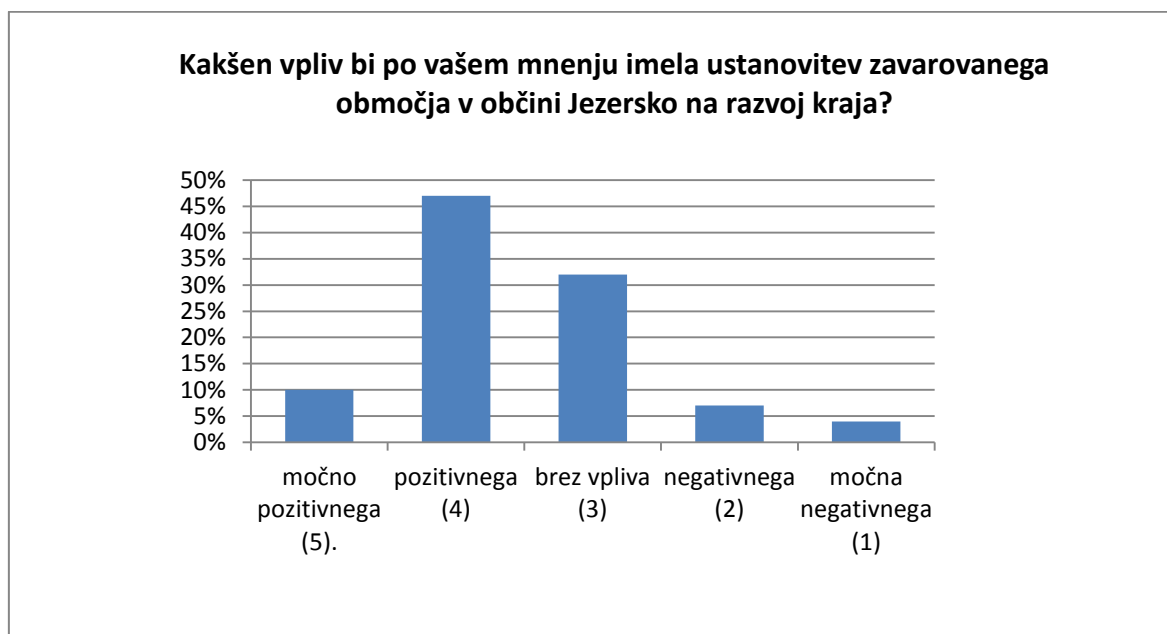
»Noben park, prostor kjer bodo omejitve namenjene prišlekom (turistom), manj pa tu živečim, regijski park v celem in strogi rezervat za posamezna območja ter regijski park, ki omogoča razvoj turističnih produktov, ki na mehek način posegajo v naravno okolje. Park ohranja okolje in obenem ustvarja ekonomski učinek (delovna mesta, kvalitetnejša življenja domačinov in turistov).«

Slika 19: Kakšen režim varovanja se vam zdi najprimernejši za območje, ki ste ga izbrali? (Anketa, 2014)

5.4.3 Stališča anketiranih o ustanovitvi zavarovanega območja v občini Jezersko

Prvo vprašanje, ki smo ga zastavili v tem sklopu, se je glasilo: Kakšen vpliv bi po vašem mnenju imela ustanovitev zavarovanega območja v občini Jezersko na razvoj kraja? Na petstopenjski lestvici so si sledili odgovori od močno negativnega do močno pozitivnega vpliva. Da bi bil vpliv močno negativen, meni 4 % vprašanih, da bi bil vpliv negativen, pa meni 7 % vprašanih. Da ustanovitev parka ne bi imela vpliva na razvoj Jezerskega, meni 32 % vprašanih. Za pozitiven vpliv se je odločilo 47 %, 10 % anketiranih pa meni, da bo ta vpliv močno pozitiven. Povprečje vseh odgovorov na lestvici od 1 do 5 je 3,51.

Slika 20: Kakšen vpliv bi po vašem mnenju imela ustanovitev zavarovanega območja v občini Jezersko na razvoj kraja? (Anketa, 2014)

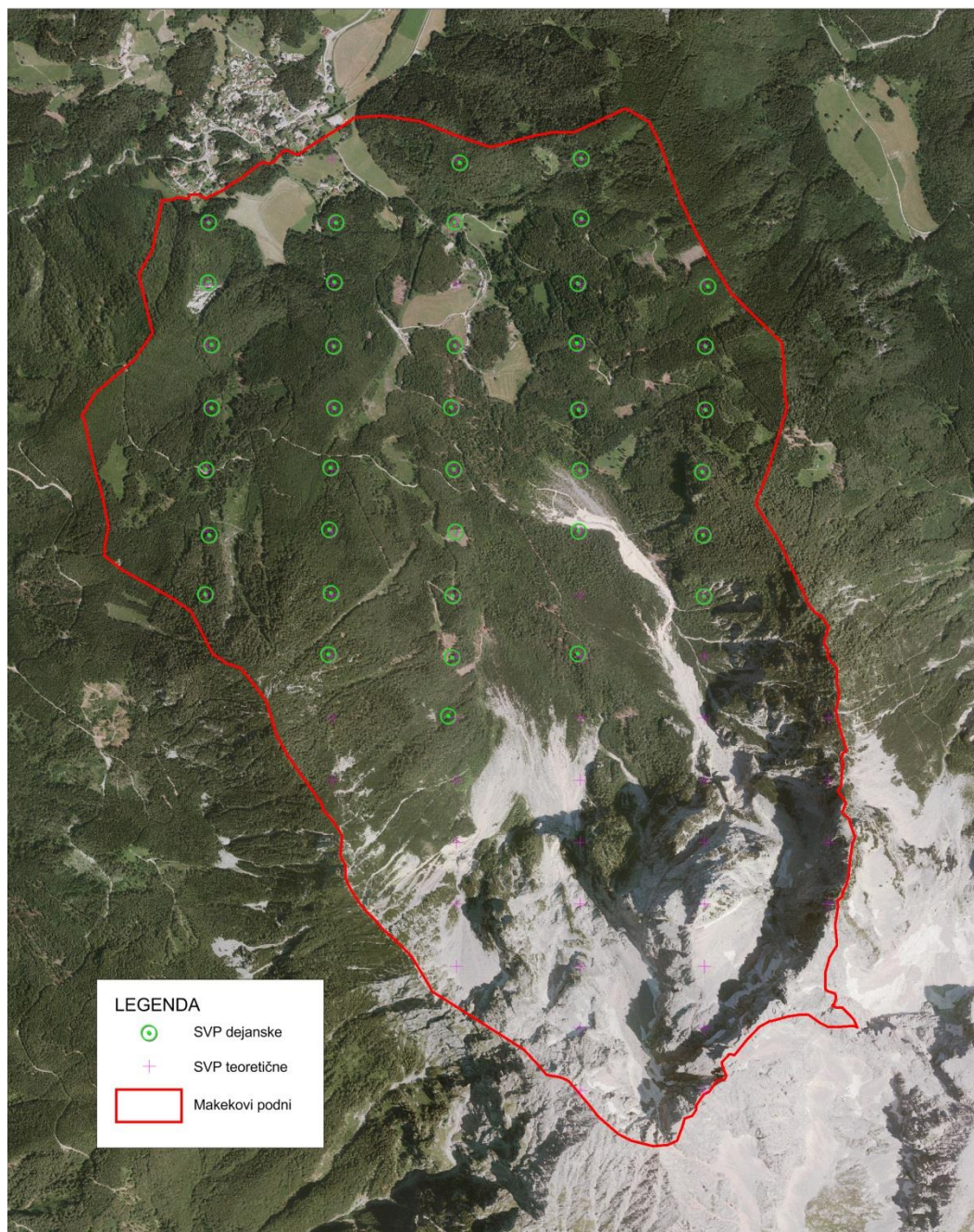
Nato smo anketirance povprašali še po vzrokih, da so se odločili za eno od zgoraj omenjenih možnosti. Pod pozitivnimi učinki zavarovanega območja, ki jih najpogosteje navajajo vprašani, so: razvoj turizma, večja ohranjenost narave, nova delovna mesta, večja prepoznavnost kraja, trajnostni razvoj kraja, ohranjanje kulturne dediščine, več evropskih in državnih finančnih sredstev in kontrolirana raba naravnih virov. Med negativnimi učinki, ki jih vprašani navajajo, pa so najpogostejši: več birokracije, omejitve za bivanje domačinov, omejeno gibanje, povečano motenje privatnih zemljišč, povečane omejitve za gospodarstvo, zaviranje kmetijstva, dodatne infrastrukturne omejitve pri razvoju kraja, centraliziran sistem odločanja, manjša svoboda pri odločanju na lokalni ravni, otežena gradnja in obnova objektov.

5.5 OCENA OHRANJENOSTI GOZDNIH HABITATOV

5.5.1 Objekt raziskave

Popis smo izvedli na območju naravnega spomenika Makekovi podni, ki se nahaja v dolini Makekove Kočne. Naravni spomenik se razprostira na površini 846 ha, kar predstavlja 12,6 % celotne površine občine. To območje smo izbrali zato, ker dobro predstavlja

celotno območje občine, saj zajema tako območja divjine kot tudi naseljena območja. Popis je potekal od 1. 6. 2014 do 8. 7. 2014.

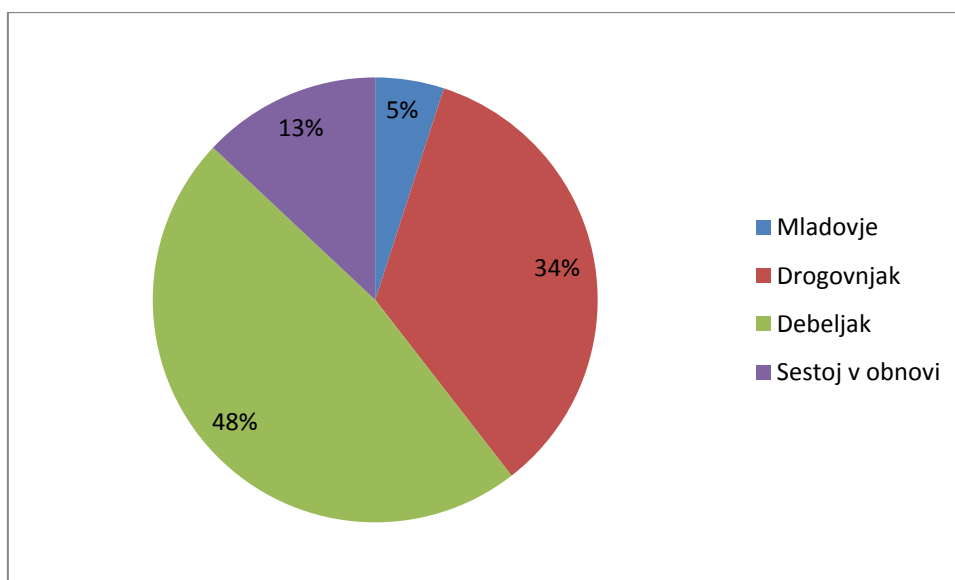

Slika 21: Objekt raziskave z označenimi mejami in popisnimi točkami (Gozdnogospodarski načrt..., 2011)

5.5.2 Razvojne faze

Prisotnost različnih razvojnih faz je pomemben kazalnik ohranjenosti habitatnih tipov. Tu imamo v mislih predvsem malopovršinska razmerja razvojnih faz, ki so pomembnejša kot pa velikopovršinska razmerja. Pri vrstah se kaže težnja po odprtih površinah znotraj gozdnega prostora, medtem ko imamo določene vrste, ki so vezane predvsem na starejši gozd (Jošt, 2007).

Kot je razvidno iz našega popisa, prevladuje faza debeljaka z 48 %, kateri sledi faza drogovnjaka s 34 %. Sestoji v obnovi obsegajo 13 % celotne površine, mladovje zavzema le 5 % popisnega območja.

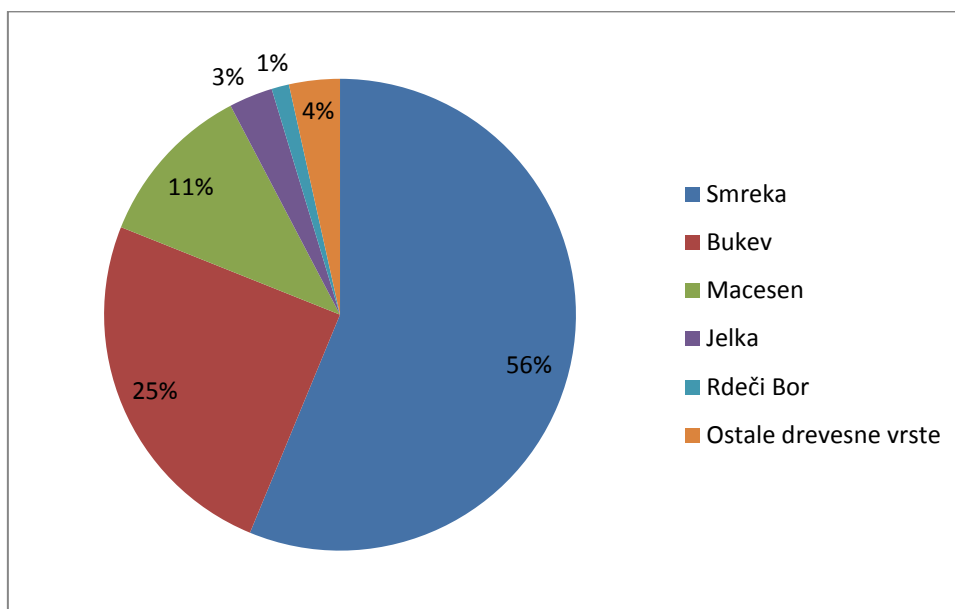
Slika 22: Razmerje razvojnih faz na popisni ploskvi

5.5.3 Drevesna vrstna pestrost

Ohranjenost in pestrost drevesne sestave je eden od ključnih kazalnikov dolgoročne kvalitete gozdnih habitatov. Posledično so od tega odvisni tudi drugi organizmi v gozdu in izven njega (Jošt, 2007).

Na območju Makekovih podnov močno prevladuje smreka s 56 %, kateri sledi bukev s 25 %. Pomemben delež ima še macesen z 11 %, medtem ko imajo ostale drevesne vrste

zanemarljive deleže. Na celotnem območju pa smo popisali 9 drevesnih vrst. Tu niso upoštevana drevesa s premerom, manjšim od 10 cm in grmovne vrste.

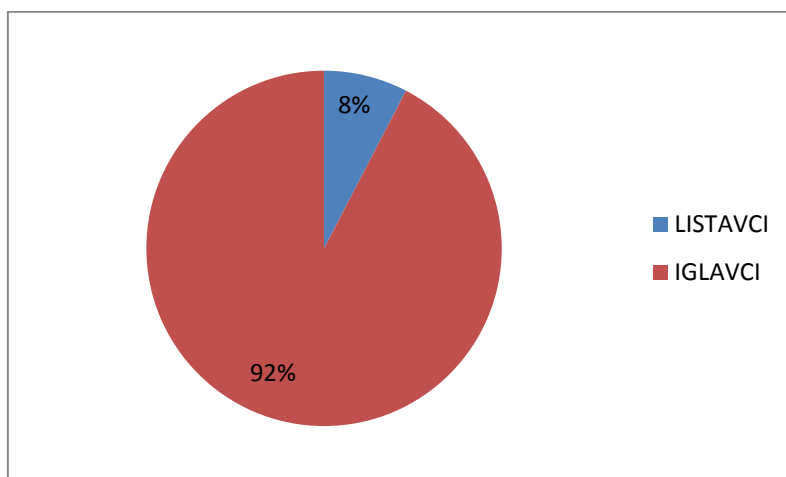

Slika 23: Delež drevesnih vrst na popisni ploskvi?

5.5.4 Odmrła lesna masa

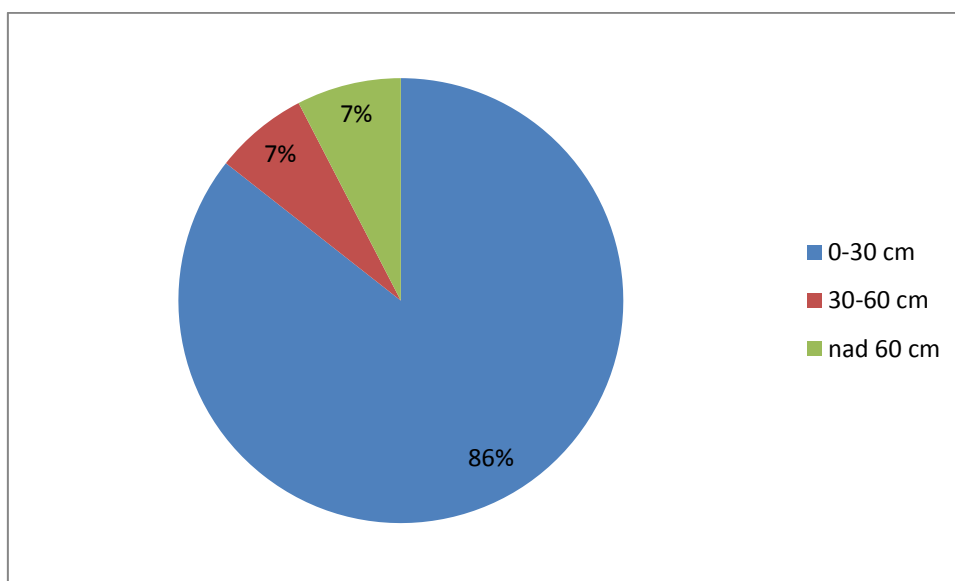
Odmrlo drevje je pomembno za veliko število vrst, kot tudi za ocenjevanje ohranjenosti habitatnih tipov (Jošt, 2007).

Pri našem popisu smo ugotovili, da v deležu odmrle lesne mase prevladujejo iglavci z 92 % deležem. Delež listavcev pa je 8 %.

Slika 24: Delež listavcev in iglavcev v odmrli lesni masi na popisni ploskvi?

Odmrlo lesno maso pa smo razdelili tudi po razširjenih debelinskih razredih. V razredu premera od 0 do 30 cm je bil največji delež, 86 %. V razredih od 30 do 60 cm in v razredu nad 60 cm je bil delež enak, in sicer 7 %.

Slika 25: Delež odmrle lesne mase po razširjenih debelinskih razredih na popisni ploskvi

5.5.5 Habitatno drevje

Habitatno drevje je danes še dokaj spregledano in tudi pri gozdni inventuri se ga ne popisuje. Pomembna so z vidika biotske pestrosti, saj ravno takšna drevesa v največji meri ustvarjajo raznolike ugodne pogoje za naselitev in prehranjevanje velikega števila

organizmov (Jošt, 2007). Pri naši diplomski nalogi smo povzeli klasifikacijo habitatnih dreves po Mueller-Kroehling *et al.* (2004). Ta deli habitatno drevje v naslednje kategorije: nagnito drevje, votlo drevje, drevje posebnih oblik in posebno samotno drevje, zelo staro drevje (gozdni metuzalemi) in gnezdilno drevje.

Na popisnih ploskvah smo zabeležili 5 habitatnih dreves, ki spadajo v skupino nagnitih dreves in 1 drevo v skupini votlo drevje. Če te podatke prenesemo na celotno preiskovano območje, bi to pomenilo 3 habitatna drevesa na hektar.

5.6. SWOT-ANALIZA

Z analiziranjem dobljenih podatkov smo dobili vpogled v trenutno stanje naravnih in socioloških dejavnikov za ustanavljanje območja zavarovane narave na območju občine Jezersko. S pomočjo analize SWOT smo te podatke uvrstili med prednosti, priložnosti, slabosti in nevarnosti ustanovitve zavarovanega območja.

Prednosti:

- visoka želja ljudi po bivanju v kraju,
- veliko dejavnih društev,
- visoko zaupanje ljudi v vodstvo društev in občine,
- bogata kulturna dediščina,
- majhno in obvladljivo območje,
- edinstvena kulturna krajina,
- velik delež dobro ohranjenih varovalnih gozdov,
- malo posegov v naravno okolje v preteklosti,
- veliko naravnih vrednot,
- velik delež območja v Natura 2000.

Slabosti:

- razdrobljenost gozdnih zemljišč,
- velika dnevna migracija prebivalcev iz kraja na delovna mesta,
- nizka izobraženost prebivalcev,
- spremenjena drevesna sestava gozdov.

Priložnosti:

- nova delovna mesta,
- trajnostno usmerjen razvoj celotnega območja,
- ekološki razvoj turizma,
- možnost pridobitve več finančnih sredstev od državnih in evropskih institucij,
- ekološki razvoj turizma,
- dodatni razvoj dopolnilnih dejavnosti,
- boljša prepoznavnost kraja,
- razvoj blagovne znamke izdelkov iz območja parka,
- možnost nadzora in usmerjanja območja v sonaraven razvoj,
- povezovanje kmetov, turističnih ponudnikov in gospodarstvenikov.

Nevarnosti:

- nasprotovanje lastnikov zemljišč,
- množični turizem,
- prevelika obremenjenost okolja,
- zapuščanje kmetij,
- slab sloves zavarovanih območij med kmeti,
- dodatne birokratske ovire,
- prevlada določenih interesnih skupin,
- centraliziran sistem odločanja,
- dodatne omejitve za razvoj infrastrukture, gospodarstva in kmetijstva,
- povečano motenje privatnih zemljišč.

6. RAZPRAVA

Ob pregledu demografskih podatkov smo ugotovili, da se populacija na Jezerskem stara in zmanjšuje. Povprečna starost v občini je 41,8 leta. Oba kazalnika sta neugodna za razvoj kraja in njegovo delovanje. V prihodnje se bo ta trend še nadaljeval, zato je potrebno razmišljati v smeri vključevanja starejših in mlajših generacij v aktivno delovanje kraja in prenašanje izkušenj iz starejše generacije na mlajšo.

Ljudje so v povprečju manj izobraženi, kot je povprečje v Sloveniji. Izstopa število študentov, ki je skoraj še enkrat večje od slovenskega povprečja, vendar jih manj dokonča študij. Občina bi morala imeti nabor naslovov za diplomske naloge, ki so pomembne za razvoj Jezerskega in spodbujati mlade, da dokončajo študij in s tem tudi prispevajo k razvoju kraja. Vsak razvoj namreč temelji na dobrih odločitvah, te pa pridobimo s poznavanjem okolja, o katerem imamo veliko kakovostnih podatkov.

Delež ljudi v kmetijskem sektorju je izredno nizek, če predpostavimo, da gre za visokogorsko vaško okolje. V sosednji Solčavi je ta odstotek kar petkrat večji. Večina ljudi se na delo vozi v Kranj in okoliške kraje. To je vsekakor negativen dejavnik. Ljudje veliko časa porabijo za potovanje na in z delovnega mesta. Z razvojem kraja bi se delež dnevnih migracij prebivalcev moral zmanjšati. K temu vsekakor lahko pripomore tudi ustanovitev in upravljanje zavarovanega območja.

Lastniška struktura gozda v občini je ugodna, saj je delež lastnikov manjši, kot je povprečje v Sloveniji. Tudi povprečna posest je večja, kot v Sloveniji. To je ugodno z vidika ustanavljanja in upravljanja zavarovanega območja, saj je potrebno usklajevanje z manjšim številom lastnikov zemljišč.

Občani so dejavni v velikem številu društev in zaupajo v vodenje tako občine kot društev. To predstavlja dobro osnovo, iz katere bi lahko gradili ustanavljanje zavarovanega območja. Glavno vlogo pri ustanavljanju in upravljanju zavarovanega območja bi morali imeti občina in društva, še posebej planinsko, turistično in lovsko.

Večina ljudi si tudi želi ostati na Jezerskem in sodelovati pri njegovem razvoju. Ta pozitivna energija prebivalcev je zelo pomembna pri ustanavljanju zavarovanega območja in jo moramo ohranjati skozi cel proces ustanavljanja.

Iz zgoraj navedenih ugotovitev, lahko delno ovržemo 4. hipotezo, ki se nanaša na človeški kapital. Kljub nekaterim negativnim kazalcem (staranje prebivalstva, izobrazba, dnevno migriranje prebivalcev...), so pomembni dejavniki, kot je na primer pripadnost lokalnemu okolju in zaupanje v vodstvene strukture organizacij, ugodni za ustanovitev in razvoj zavarovanega območja.

Območje občine ima nadpovprečen delež naravnih vrednot. Povprečna gostota naravnih vrednot za kopni del Slovenije znaša $0,32/\text{km}^2$, v občini Jezersko pa $0,58/\text{km}^2$. To kaže na dobro ohranjenost območja, vendar pa bi bilo dobro preveriti stanje naravnih vrednot na terenu (Kazalci okolja ..., 2009).

Občina je v celoti pokrita z ekološko pomembnima območjema. V praksi se na teh območjih lahko izvajajo vse dejavnosti in vsi posegi, moramo pa jih načrtovati tako, da se v čim večji meri ohranja naravna razširjenost, kvaliteta in povezanost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst (Uredba o ekološko ..., 2004). V praksi se ljudje pri odločitvah premalo ozirajo na te usmeritve. Na teh območjih je predviden tudi monitoring izbranih kazalnikov predvsem ogroženih habitatnih tipov, rastlin in živali. To bi lahko izvajalo ustanovljeno zavarovano območje.

Kar 64 % občine spada pod območje Natura 2000, kar je skoraj še enkrat več kot v Sloveniji (35 %). Na območjih so predvideni ukrepi za zaščito vrst in habitatov, kot je prepoved lovljenja, transporta, prodajanja ptičev, način lova, lovopust itd. Na območjih Natura 2000 se mora zagotoviti tudi način upravljanja z območjem, ki mora poskrbeti, da se razmere na območju ne slabšajo, da se preverjajo vsi projekti na območju, tudi tisti, ki so izven območja, vendar bi lahko vplivali na območje Nature s svojimi daljinskimi negativnimi učinki. Na območjih Nature deluje načelo prevlade javnega interesa, možni pa so izravnalni ukrepi. Vsi ti ukrepi bi se lahko prenesli na zavarovano območje. To bi z območjem upravljalo in izvajalo tudi monitoring, na podlagi katerega bi izdelali strateški načrt. Kakšnih drugih načinov varovanja, kot jih že predvideva Natura 2000, v zavarovanem območju verjetno ne bi uvajali, ker če bi dosledno izvajali vse predvidene varstvene ukrepe, bi bila stopnja varovanja narave na zelo visokem nivoju (Uredba o posebnih ..., 2004).

Varovalni gozdovi predstavljajo 14,7 % vseh gozdov na območju občine, kar je nad slovenskim povprečjem, ki znaša 8,42 %. V teh gozdovih se izvajajo le dela, ki so nujna za zagotavljanje ohranitve in stabilizacije varovalne vloge gozda. Za vsa ostala dela, ki ne vplivajo negativno na funkcije in zaradi katerih je bil gozd uvrščen med varovalne gozdove, pa je potrebno pridobiti dovoljenje s strani zavoda za gozdove (Uredba o varovalnih gozdovih ..., 2005). Tu je vpliv človeka realno zelo majhen, območja pa so v

večini primerov slabo dostopna. Varovalni gozdovi so že sedaj dobro zaščiteni in dodatnega varovanja ne potrebujejo.

Gozdna rezervata v občini Jezersko predstavljata le 0,56 % celotne površine občine in le malo prispevata k varovanju območja v smislu površine. Ker pa gre za najboljše ohranjena območja gozda v občini, sta pomembna z vidika raziskovanja in primerjave z ostalimi gozdovi, v katerih se gospodari. Služita lahko tudi kot genska banka za območje občine.

Omejitve na vodovarstvenih območjih so z vidika varovanja narave zadostna, vendar je v uredbi o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko veliko izjem, katerim so pod določenimi pogoji dovoljeni posegi na območju. Izjeme imajo določene pogoje, pod katerimi so posegi na območju dovoljeni, vendar ni pravega nadzora. Z ustanovitvijo zavarovanega območja bi lahko izvajali nadzor in predlagali nove rešitve. Območje varovanja je turistično najbolj zanimivo območje občine Jezersko, kar predstavlja veliko nevarnost za slabšanje vodonosnika. Z nadaljnjimi posegi pa se bodo razmere na območju le še slabšale.

Varovanje narave v občini Jezersko je z varovalnimi režimi območij Nature 2000, varovalnimi gozdovi, gozdnimi rezervati in vodovarstvenim območjem dobro zaščiten, tako da lahko potrdimo drugo hipotezo.

Na območju občine je v register nepremične kulturne dediščine vpisanih 48 enot, kar predstavlja 0,70 enote na km². V Sloveniji je to povprečje višje, in sicer 1,32 enote na km² (Register nepremične kulturne dediščine, 2013). Kljub manjši koncentraciji, je potrebno razvijati območje v sožitju z dediščino in iz nje črpati ideje za prihodnost. Prav posebno pozornost pa je potrebno nameniti zavarovani kulturni krajini, ki daje značilen videz Jezerskemu. Pomembno je, da krajino ohranimo, kar bi bila tudi naloga novoustanovljenega zavarovanega območja.

Pri pregledu deležnikov smo ugotovili, da so glavni deležniki, katere moramo povabiti k sodelovanju, že v začetni fazi ustanavljanja lastniki zemljišč (predvsem kmetje), pristojno ministrstvo za okolje, Zavod za gozdove, Zavod za varstvo narave, Lovska družina

Jezersko, Planinsko društvo Jezersko, Društvo rejcev ovc jezersko-solčavske pasme, Turistično društvo Jezersko ter turistična in gozdarska podjetja v kraju in okolici. Občino Jezersko pa vidim kot glavni dejavnik pri ustanavljanju, saj menim, da je organizacija, ki je sposobna povezati lokalne in nacionalne deležnike v skupen cilj ustanovitve zavarovanega območja.

Glavne ugotovitve, ki smo jih dobili z anketiranjem prebivalcev Jezerskega, so naslednje. Večina ljudi ve, da se na območju Jezerskega ustanavlja regijski park in njegovo ustanovitev podpira 63 %, proti jih je le 15 %. Na podlagi tega podatka lahko ovržemo tretjo hipotezo. Najprimernejše območje varovanja anketirani vidijo v Makekovi in Ravenski Podkočni, med Centrom, Ravnmi in območjem Jezerskega vrha in Virnikovega Grintovca. Največji delež anketirancev (56 %) bi na območju Jezerskega ustanovil krajinski park. Glede vpliva, ki bi ga imelo zavarovano območje na Jezersko, se je 57 % opredelilo za pozitiven vpliv, negativne vplive vidi le 11 %. S tem lahko potrdimo našo prvo hipotezo. Ta pozitivna naravnost je vsekakor zelo pomembna za ustanavljanje zavarovanega območja, saj je večina prebivalcev že prepoznala dobre lastnosti ustanovitve. S tem pa se lahko osredotočimo na manjši delež prebivalcev, ki imajo še pomisleke in jih skušamo prepričati v podporo zavarovanega območja.

Tudi sami vidimo na tem območju največji potencial za zavarovano območje. Gre za turistično najbolj obremenjeno območje. Območje zajema velik spekter habitatov; od visokogorskih do dolinskih, in je relativno malo poseljeno. Na tem območju je že sedaj nekaj zavarovanih območij z režimi varovanja (Natura 2000, vodovarstveno območje). Razdelil bi ga v coni, s strožjim in blažjim varovanjem. Strožji režim varovanja bi bil v Makekovi Kočni, kjer bi bila mirna cona za živali, ki bi se lahko umaknile z območja Ravenske Kočne, ki je okoljsko veliko bolj obremenjeno. V Ravenski Kočni pa bi bila cona z blažjim varovanjem in usmerjenim razvojem turizma.

S popisom ohranjenosti gozdnih habitatov na območju naravnega spomenika Makekovi podni smo dobili vpogled v stanje gozda na območju, ki ga želimo zavarovati. Ugotovili smo, da se razmerje razvojnih faz glede na modelne vrednosti za to območje razlikuje v deležu debeljaka, ki ga je preveč, in drogovnjaku, ki ga je premalo. Za večjo biodiverzitet

gozda bi bilo primerno to razmerje približati modelnim (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

Pri razmerju drevesnih vrst se pojavil problem prevelike zasmrečenosti. Naravno naj bi smreke na območju bilo le 17 %, danes pa je njen delež 56 %. V prihodnosti bi bilo dobro zmanjševati njen delež na račun bukve. Na račun smreke bi lahko malo povečali tudi delež plemenitih listavcev in plodonosnih drevesnih vrst (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

S popisom odmrle lesne mase smo ugotovili, da prevladujejo iglavci, kar je logična posledica velikega deleža smreke v gozdu. Tu si moramo prizadevati za večji delež listavcev v odmrli lesni masi. Gledano po debelini odmrle lesne mase, prevladuje delež od 0 do 30 cm debelih ostankov. V prihodnosti moramo ohranjati podrtice in sušice različnih drevesnih vrst in dimenzij, predvsem pa večjih listavcev. Ti so najpomembnejši z vidika biodiverzitete (Gozdnogospodarski načrt ..., 2011).

Ugodno število habitatnih dreves na hektar površine se giblje nekje med 3 in 6 (Jošt, 2007). Na območju preiskovanja so bila na hektar površine popisana 3 drevesa. Smo na meji ugodnega stanja, tako da bi se v prihodnosti morali posvetiti večjemu ohranjanju habitatnih dreves. Lahko bi jih popisali in spremljali njihovo zdravje, razvoj, število ..., kar bi bila tudi lahko ena od nalog novoustanovljenega zavarovanega območja.

Na podlagi analize SWOT smo ugotovili, da so trenutno največja prednost Jezerskega ljudje, ki si želijo ostati na Jezerskem in sodelovati pri njegovem razvoju. Pri tem ima pomembno vlogo tudi občina, ki je s svežim pristopom spodbudila delovanje občanov v kraju. Med slabostmi vidimo največji problem v dnevnih migracijah prebivalcev, ki imajo po večini delovna mesta v krajih, izven občine Jezersko. Tu se veliko časa in energije porabi za transport, ki bi se drugače lahko porabila za razvoj kraja. Največjo prednost ustanovitve pa vidim v celovitem premisleku o tem, kakšen razvoj želimo na Jezerskem. Z upravljavskim načrtom bi lahko celoten kraj pripeljali do trajnostno razvitega območja, kjer bodo živeli srečni domačini v sožitju z naravo in bo s svojim zgledom privabljal ljudi s podobnimi vrednotami. Največjo nevarnost ustanovitve pa vidim v nasprotovanju lastnikov zemljišč, zato jih je potrebno vključiti v pogovor o ustanovitvi takoj na začetku procesa.

Prednosti in priložnosti, ki jih vidimo v ustanovitvi zavarovanega območja vsekakor govorijo v prid ohranjanju narave in razvoju samega kraja, na podlagi katerega lahko potrdimo prvo hipotezo, ki se sprašuje o smiselnosti ustanovitve zavarovanega območja.

8. ZAKLJUČKI

Območje občine Jezersko je že sedaj dobro pokrito in zavarovano z zakonsko določenimi območji, ki delno ali v celoti vsebujejo tudi dejavnike varovanja narave. Iz tega lahko sklepamo, da dodatnega varovanja ni potrebno uvesti. Ker pa gre za zelo različna območja, se velikokrat zgodi, da ne pride do upoštevanja navodil ravnanja na teh območjih, ker ni primerne nadzora. Z ustanovitvijo zavarovanega območja bi poenostavili nadzor nad izvajanjem varovanja in združili vse dejavnike varovanja na območju. Veliko lažje bi izvajali monitoring in se odločali o nadaljnjih ukrepih.

Predlagam, da se zavaruje območje obeh Podkočen, Centra, Ravni, Jezerskega vrha in Virnikovega Grintovca. Tu je locirana večina turistične infrastrukture in vplivi na okolje so tu največji. Najprimernejša oblika varovanja bi bila krajinski park, ker gre za manjše območje z velikim deležem krajine.

Glavni namen ustanovitve zavarovanega območja bi bil nadzor, usmerjanje in izobraževanje ljudi znotraj in v bližnji okolici zavarovanega območja, opredelitev prioritete trajnostnega razvoja kraja, nuditi dodatne možnosti preživetja domačinov v kraju, zagotoviti zdravo okolje tako za prebivalce kot obiskovalce, obvarovati naravo in biodiverziteto območja za naslednje rodove ter popraviti napake na področju okolja, ki so bile storjene v preteklosti.

V gozdovih na območju preučevanja je potrebno v naslednjih letih gospodariti proti zmanjšanju deleža smreke v lesni zalogi, zmanjšati delež gozdov v stopnji debeljaka na račun drogovnjaka. Kljub velikemu številu debelih dreves, pa ni pretiranega števila habitatnih dreves, ki bi jih bilo potrebno prepoznati in zavarovati. Poučevanje lastnikov gozdov in revirnih gozdarjev je tu po mojem mnenju nujno potrebno.

Na podlagi ankete smo ugotovili, da prebivalci Jezerskega večinoma podpirajo idejo zavarovanega območja in prepoznajo njegove prednosti predvsem na področju turizma, dodatnih zaposlitev, dodatnega denarja za investicije in trajnostnega razvoja kraja. Bojijo pa se predvsem dodatnih omejitev in birokracije.

9. VIRI IN LITERATURA

Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020.

2012. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje: 38 str.

Atlas okolja. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za okolje. 2007

http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso. (10. 11. 2012)

Bavec M., Novak M., Ogorelec B., Pleničar M. 2009. Geologija Slovenije = the geology of Slovenia. Ljubljana, Geološki zavod Slovenije: 612 str.

Bernska konvencija. Uradni list RS, št. 55/1999

Costanza R., Arge R., deGroot R., Farber S., Grasso M., Hannon B., Limburg K., Naeem S., O'Neill R. V., Paruelo J., Raskin R. G., Sutton P., van den Belt M. 1997. The value of the world's ecosystem services and natural capital. *Nature*, 387: 253-260

Diaci J., Beguš J., Bončina A., Breznikar A., Firm D., Greccs Z., Jošt M., Kovač M., Košir B., Kozorog E., Matijašić D., Papež J., Robek R., Rovani S., Rugani T., Zavrl Bogataj A., Zafran J. 2012. Zaključki in usmeritve posvetovanja Varovalni gozdovi: presoja naravnih nevarnosti, načrtovanje in gospodarjenje. *Gozdarski vestnik*, 70, 7–8: 341–343

Dorren L. K. A., Berger F., Hir C., Mermin E., Tardiff P. 2005. Mechanisms, effects and management implications of rockfall in forests. *Forest Ecology and Management*, 215, 4: 183–195

Eurosite Management Planning Toolkit. 2009

http://www.eurosite.org/files/toolkitmp_en.pdf. (16. 1. 2013)

Gozdnogospodarski načrt Gozdnogospodarske enote Jezersko 2012–2021. 2011. Kranj, Zavod za gozdove, Območna enota Kranj: 223 str.

Grošelj A. 2008. Ocena metodologije ustanavljanja širših zavarovanih območij v Sloveniji. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 196 str.

Hesselink F., Goldstein W., van Kempen P. P., Garnett T., Dela J. 2008. Communication, Education and Public Awareness (CEPA): a toolkit for National Focal Points and NBSAP coordinators: 456 str.
<http://www.cbd.int/cepa/toolkit/2008/doc/CBD-Toolkit-Complete.pdf> (12.9.2013)

Hunger J. D., Wheelen Thomas L. 1996. Strategic management. 5th edition. New York Addison-Wesley Publishing: 441 str.

Idle E. T., Bines T. J. H. 2004. Management planning for protected areas: a guide for practitioners and their bosses, complementary guidance. Eurosite: 35 str.
http://web.bf.unilj.si/students/vnd/knjiznica/Skoberne_literatura/gradiva/zavarovana_obmocja/mp_guidance_jul04.pdf (30.10.2013)

Jošt M. 2007. Problematika vključevanja območij Nature 2000 v zasnovo gozdnogospodarskega načrtovanja: diplomsko. delo. (Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire) Ljubljana, samozal.: 85 str.

Kačičnik A. 2009. Jezersko – pozabljeni delček Koroške. Kronika: časopis za slovensko krajevno zgodovino, 57, 1: 29–46

Kaj je kulturna dediščina. 2002. Ljubljana, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
<http://www.zvkds.si/sl/zvkds/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/>. (16. 12. 2013)

Karničar A. 1998. Jezerska kronika: Jezersko v ustnem izročilu. Kranj, Gorenjski muzej: 298 str.

Kazalci okolja Slovenije. 2009. Ljubljana, Agencija RS za okolje

http://kazalci.arso.gov.si/print?ind_id=202. (3. 11. 2014)

Kazalci okolja v Sloveniji: 2011. Ljubljana, Agencija RS za okolje in prostor

http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=412. (3.11.2014)

Kejžar S. 2006. Vzpostavljanje in ohranjanje dobrih odnosov z deležniki na primeru podjetja Minervo d.d.:diplomsko delo. (Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede). Ljubljana, samozal.: 91 str.

Kitchen J. 1997. Public relations principles and practice. London, Boston, International Thomson Business Press: 239 str.

Klemenčič M. 2005: Nova razvojna strategija pokrajinsko homogenih obrobni območij v Sloveniji. Dela, 24: 132 str.

Kmetijska gospodarstva po rabi vseh in kmetijskih zemljišč v uporabi, po občinah. 2010

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P2201S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/03_zemljisca_raba/03_15P22_obcine/&lang=2. (24. 9. 2013)

Koeficienti razvitosti občin za leti 2011 in 2012. 2013. Ljubljana, Ministrstvo za finance

http://www.mf.gov.si/fileadmin/mf.gov.si/pageuploads/Lokalne_skupnosti/Izra%C4%8Duni/Dolo%C4%8Ditev_koeficientov_razvitosti_ob%C4%8Din/Za_leti_2011_in_2012/Koeficientrazvitostiobcin2011-2012.pdf. (5.1.2015)

Lovrenčak F. 2007. Zgornja gozdna meja slovenskih Alp, visokih kraških planot in

Prokletij. Ljubljana, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete: 217 str.

Marega M., Uratarič N. 2011. Smernice za vključevanje deležnikov v pripravo načrtov upravljanja (za)varovanih območij. Ljubljana, Zavod RS za varstvo narave, Ministrstvo RS za okolje in prostor: 31 str.

http://www.natreg.eu/pohorje/uploads/datoteke/Smernice%20za%20vkljucevanje%20deleznikov_final.pdf (5.8.2014)

Marušič J., Jančič M., Zakotnik I., Kravanja N. in Piano S. 1998. Krajine alpske regije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje: 91 str.

Mayer E. 1960. Endemične cvetnice območja jugovzhodnih apneniških Alp, njihovega predgorja in ilirskega prehodnega ozemlja. Ljubljana, Univerza v Ljubljani: 25–48

Melik A. 1954. Slovenski alpski svet. Ljubljana, Slovenska matica: 606 str.

Mikuš T. 2006. Stanje in perspektive krajinskih parkov v Sloveniji: magistrsko delo. (Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta). Ljubljana, samozal.: 182 str.

Moja anketa. 2011

<http://www.mojaanketa.si>. (3.4.2014)

Mueller-Kroehling in sod. 2004. Arbeitsanweisung zur Fertigung von Managementplaenen fuer Waldflächen in Natura 2000-Gebieten. Bayerische Staatsforstverwaltung, Bayerische Landesanstalt fuer Wald und Forstwirtschaft: 82 str.

<http://www.lwf.bayern.de/mam/cms04/biodiversitaet/dateien/arbeitsanweisung.pdf> (17.5.2014)

Naravovarstveni atlas. 2013. Ljubljana, Zavod RS za varovanje narave.

<http://www.naravovarstveni-atlas.si>. (9. 5. 2013)

Občina Jezersko: dogodki.2011

<http://www.jezersko.si/koledar/categoryevents/1?start=30>. (3. 6. 2013)

Občina v številkah. 2010. Ljubljana, Statistični urad RS

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&id=58>. (12. 5. 2014)

Ogorelec B. 2012. Načrtovanje in ustanavljanje novih naravnih parkov v Sloveniji:

prvo desetletje začasne zaustavitve ustanavljanja regijskega parka Snežnik. Ljubljana, Društvo za ohranjanje naravne dediščine Slovenije: 27 str.

Phillips A. 2002. Management Guidelines for IUCN Category V Protected Areas: Protected Landscapes/Seascapes. (Best Practice Protected Area Guidelines Series, 9). Gland, Cambridge, The World Conservation Union: 122 str.

<https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/pag-009.pdf> (24.3.2014)

Plut D. 2008. Trajnostni razvoj varovanih območij - celostni pristop in aktivna vloga države: trajnostno gospodarjenje v varovanih območjih z vidika doseganja skladnejšega regionalnega razvoja: končno poročilo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: 188 str.

Poljanec, A (ur.). 2010. Navodila za snemanje na stalnih vzorčnih ploskvah. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije-Centralna enota, Oddelek za gozdnogospodarsko načrtovanje: 25 str.

http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/OBVESTILA_SLO/Narocila_male_vrednost_i/2013/Navodila_snemanje_staln_vzorcnih_ploskvah.pdf (7.2.2014)

Popis prebivalstva. 2002. Ljubljana, Statistični urad RS

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Popis2002/Popis2002.asp>. (3. 11. 2013)

Povprečne mesečne plače po občinah, Slovenija, letno. 2002. Ljubljana, Statistični urad RS

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0772615S&ti=&path=../Database/De_m_soc/07_trg_dela/10_place/02_07726_kaz_place/&lang=2. (24. 10. 2013)

Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Uradni list RS, št. 82/2002

Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot. Uradni list RS, št. 111/2004.

Prebivalstvo, staro 15 ali več let, po statusu aktivnosti in spolu, občine, Slovenija. 2002. Ljubljana, Statistični urad RS

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05G3016S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/20_soc_ekon_preb/03_05G30_aktivnost/&lang=2. (23. 10.

2013)

Prebivalstvo po starosti in spolu, občine, Slovenija. 2002

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2 (5.

12. 2014)

Preskill, H., Jones, N.. 2009. A Practical guide for engaging stakeholders in developing evaluation questions. Princeton, Robert Wood Johnson Foundation: 46 str.

<http://www.rwjf.org/content/dam/web-assets/2009/01/a-practical-guide-for-engaging-stakeholders-in-developing-evalua> (22.4.2014)

Register nepremične kulturne dediščine. 2005. Ljubljana, Ministrstvo za kulturo RS

<http://rkd.situla.org/> (10. 5. 2013)

Tiran J., Kozina J., Gostinčar P., Pirjevec E. 2008. Razvojni potencial zavarovanih območij. Dela, 29: 177-192

Tomažič M., Brozovič M., Danev G., Petkovšek M., Acman T.: 2007. Strokovni predlog za zavarovanje Regijskega parka Kamniško Savinjske Alpe. Celje, Kranj, Zavod RS za varstvo narave, Območna enota Celje, Območna enota Kranj: 40 str.

http://www.parki.mop.gov.si/rpk/sa/strokovni_predlog_zavarovanje_rpk.pdf

(1.3.2014)

Tonejec M. 2012. Flora okolice kraja Jezersko (Kamniške Alpe, kvadrant

9653/1):diplomsko delo. (Univerza. v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo). Ljubljana, samozal.: 110 str.

Uredba o ekološko pomembnih območjih. Uradni list RS, št. 48/04.

Uredba o posebnih varstvenih območjih (Območjih Natura 2000). Uradni list RS, št. 49/04.

Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom. Uradni list RS, št. 88/05.

Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko. Uradni list RS, št. 24/2012.

Uredba o zavarovanih prstoživečih rastlinskih vrstah. Uradni list RS, št. 46/2004

Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje. Uradni list RS, št. 112/2008

Vilfan M. 2014. Presoja ukrepov kmetijske politike pri ohranjanju planin na območju načrtovanega regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe: magistrsko delo. (Univerza. v Ljubljani, Biotehniška fakulteta). Ljubljana, samozal.: 96 str.

Wikipedija - Občina Jezersko. 2007

http://sl.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dina_Jezersko. (4. 12. 2014)

Wraber T. 1969. Floristika v Sloveniji v letu 1968. Biološki vestnik, 17: 173–192

Wraber T. 1990. Sto znamenitih rastlin na Slovenskem. Ljubljana, Prešernova družba: 239 str.

Zakon o ohranjanju narave. Uradni list RS, št. 96/2004

Zakon o vodah. Uradni list RS, št. 67/2002

Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu prstoživečega evropskega rastlinstva in živalstva ter njihovih naravnih življenjskih prostorov. Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 17/99

ZAHVALE

Ker je pot do vsakega cilja težja če smo na njej sami, bi se rad zahvalil vsem, ki so mi pomagali, me vzpodbujali, svetovali in omogočili da sem jo prehodil do konca.

V prvi vrsti bi se rad zahvalil dr. Petru Skoberne, ki je sprjel mentorstvo in uslišal moje želje. Na žalost se je najina skupna pot predčasno zaključila in mentorstvo je prevzel doc. dr. Janez Pirnat, ki je bil pripravljen nadaljevati začetno delo. Zahvalil bi se mu za njegovo korektnost, potrpežljivost, strokovnost in neizmerno pomoč pri realizaciji naloge.

Zahvala gre tudi recenzentu prof. dr. Janezu Krču, ki mi je s koristnimi predlogi pomagal do končne podobe diplomske naloge.

Za pomoč pri oblikovanju, izvedbi in interpretaciji ankete, bi se zahvalil Mojci Nastran.

Za pomoč pri izvedbi popisa, in posredovanju podatkov Zavoda za gozdove, bi se zahvalil območni enoti Kranj in krajevni enoti Preddvor, še posebej pa uslužbenki Maji Polenšek.

Lektoriranje naloge je bilo delo Mojce Volkar za kar sem ji nadvse hvaležen.

Za hiter in strokoven tehnični pregled bi se zahvalil Luciji Peršin Arifović.

Zahvala gre tudi občini Jezersko, še posebej Mojci Markič, za njeno pomoč pri pridobivanju podatkov, anketiranju prebivalcev Jezerskega, in nešteto drugih drobnih uslug.

Vsem občanom Jezerskega, ki so izpolnili anketo in s tem pripomogli k realizaciji naloge.

Za vse prijetne trenutke, ki sem jih doživel med študijem se zahvaljujem mojim »cimrom« in kolegom s fakultete.

Maji, za njeno vzpodbudo, podporo, zgled in vse tiste čudovite trenutke, ki mi dajejo energijo za delo.

Nenazadnje pa bi se zahvalil tudi družini. Mami Irmu in očetu Milanu, ki sta mi študij omogočila in potrpežljivo dočakala njegov zaključek.

PRILOGE

A: Seznam naravnih vrednot na območju občine Jezersko.

Tabela naravnih vrednot z opisom na območju občine Jezersko.

Ident. št.	Ime naravne vrednote	Pomen	Kratka oznaka naravne vrednote	Zvrst(i) naravne vrednote	Koord. y	Koord. x
5347	Ankov graben – nahajališče lilitne breče	lokalni	Izdanek karbonske lilitne breče v strugi Ankovega grabna ob slapiču severozahodno od Zgornjega Jezerskega	geol	462737	141564
3166	Ankova slapova	državni	Slapova v grapi nad Ankovo domačijo na Zgornjem Jezerskem	geomorf, hidr	462446	141874
691	Ankovo – slatinski vrelec	lokalni	Mineralni izvir nad domačijo Anko na Zgornjem Jezerskem	hidr, geol	462873	141319
5349	Reka – nahajališče mineralov	lokalni	Skladnati spodnjetriasni apneneci s porfirirnimi žilami in čoki s kristali granatov v dolini Reke, jugozahodno od Spodnjega Jezerskega	geol	456445	136343
3138	Zadnja stena	lokalni	Gozdni rezervat nad dolino Reke, desnim pritokom Kokre	ekos	455002	137004
4479	Reka v dolini Kokre	državni	Desni pritok Kokre pod Spodnjim Jezerskim s pritokom Zabukovski potok	hidr	456786	136533
5244	Spodnje Jezersko – lipe pri kmetiji Kovk	lokalni	Hišne lipe pri kmetiji Kovk na Spodnjem Jezerskem	drev	459218	137858
5350	Spodnje Jezersko – nahajališče devonskega apnenca 1	lokalni	Izdanek rožnatega in sivkastega devonskega apnenca s kalcitnimi žilami severozahodno od Spodnjega Jezerskega	geol	458141	140762

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Ident. št.	Ime naravne vrednote	Pomen	Kratka oznaka naravne vrednote	Zvrst(i) naravne vrednote	Koord. y	Koord. x
1247	Spodnje Jezersko – nahajališče lehnjaka	državni	Obsežno nahajališče lehnjaka pri Spodnjem Jezerskem, v delu nahajališča je odprt kamnolom	geol	459675	139480
5348	Spodnje Jezersko – nahajališče porfiroida	lokalni	Izdaneek najstarejše, zgornjekarbonske vulkanske kamnine severozahodno od Spodnjega Jezerskega	geol	459281	139756
5243	Rezmanov lipovec	lokalni	Slikovito drevo z zraslimi debli pri Rezmanu na Spodnjem Jezerskem	drev	459499	138648
1927	Robnikova lipa	državni	Lipa izjemnih dimenzij ob hiši Spodnje Jezersko 21	drev	459325	139200
5008	Spodnji Virnik – lipa	lokalni	Lipa pri Spodnjem Virniku, severozahodno od Zgornjega Jezerskega	drev	460166	139644
5206	Zgornje Jezersko – lipe pri župniji	lokalni	Skupina štirih lip pri župniji v Zgornjem Jezerskem	drev	461744	139227
5319 V	Makekova Kočna	lokalni	Ledeniška gorska dolina, jugovzhodno od Zgornjega Jezerskega pod Kočno	geomorf	462629	137603
5021	Makekova Kočna – balvan	lokalni	Ledeniški balvan v gozdu tik pod Makekovo kmetijo v Makekovi Kočni	geomorf	462250	138120
1064	Makekova tisa in lipa	državni	Tisa in lipa na Zgornjem Jezerskem	drev	462700	138530
4933	Dolina reke Reke – slap 1	lokalni	Slap na Reki, desnem pritoku Kokre, pod vrhom z imenom Za Orlovcem	hidr, geomorf	457277	137174
5438	Dolina reke Reke – slap 2	lokalni	Slap na levem pritoku reke Reke, desnem pritoku Kokre	hidr, geomorf	457435	137247
1063	Robniške peči – naravno okno	lokalni	Naravni most v Robniških pečeh nad dolino Kokre	geomorf	459025	141000
136 V	Kokra	državni	Reka Kokra od povirja v Karavankah do izliva v Savo, levi pritok Save	hidr, geomorf	459902	128713

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Ident. št.	Ime naravne vrednote	Pomen	Kratka oznaka naravne vrednote	Zvrst(i) naravne vrednote	Koord. y	Koord. x
5093	Virnikov kogel	lokalni	Ostanek morenskega nasipa pri Zgornjem Virniku na Zgornjem Jezerskem	geomorf, geol	462589	140310
5425	Jezernica – izviri	lokalni	Izviri Jezernice v Ravenski Kočni	hidr	463964	139486
5325	Spodnje in Zgornje Ravni – krnici	lokalni	Visokogorski krnici z izrazitim skalnim pragom, nad Češko kočo v Kamniško–Savinjskih Alpah	geomorf	464481	135812
561	Čedca	državni	Slap v Makekovi Kočni na Jezerskem	geomorf, hidr	463634	136294
978 V	Podni v Makekovi Kočni	lokalni	Gozdni rezervat pod Kočno	ekos	463537	137224
5324 V	Ravenska Kočna	lokalni	Tipična ledeniško preoblikovana gorska dolina v obliki črke U, od Planšarskega jezera proti jugu, pod Češko kočo	geomorf	464321	138947
1879	Ledenik pod Skuto	državni	Ledenik pod severno steno Skute	hidr, geomorf	466485	135842
45576	Partizanska jama v Stegovniku	državni	Jama z breznom in etažami, poševna jama	geomorfp	455975	139125
45575	Brezno v Stegovniku	državni	Jama z breznom in etažami, poševna jama	geomorfp	456050	139150
1925	Jezersko – lipe v Robcih	lokalni	Sedem lip ob opuščeni domačiji nad Spodnjim Jezerskim	drev	458722	136845
48974	Rov na Murnovem	državni	Vodoravna jamage	omorfp	460298	139155
42299	Jama na Babi	državni	Jama z breznom in etažami, poševna jama	geomorfp	460720	140370
42298	Brezno na Murnovem	državni	Jama z breznom in etažami, poševna jama	geomorfp	460740	140200
48976	Zgornja jama nad Ankom	državni	Jama z breznom in etažami, poševna jama	geomorfp	462328	141688
48975	Spodnja jama nad Ankom	državni	Jama z breznom in etažami, poševna jama	geomorfp	462319	141713

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Ident. št.	Ime naravne vrednote	Pomen	Kratka oznaka naravne vrednote	Zvrst(i) naravne vrednote	Koord. y	Koord. x
979	Viševski hrib	lokalni	Gozdni rezervat pod Jezersko Kočno	ekos	461800	134800
977	Mali vrh	lokalni	Gozdni rezervat na Jezerskem	ekos	460900	137600

Opombe:

V skladu s Pravilnikom o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Uradni list RS, št. 111/2004) so:

- z oznako **V** označene naravne vrednote, katerih površina je večja od 1 km² ali so linijsko daljše od 1 km (2. člen),
- z oznako **OP** označene naravne vrednote, pri katerih so Gauss-Kruegerjeve koordinate zaokrožene na 5 km (4. člen).

B: Seznam kulturne dediščine na območju občine Jezersko.

Tabela Kulturne dediščine občine Jezersko

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
25262	Spodnje Jezersko - Hiša in kašči na domačiji Močnik	profana stavbna dediščina	Pritlična zidana hiša z dvokapno streho in frčado, s poudarjenimi okenskimi okvirji in portalom z letnico 1557, z masivnimi rezljanimi vrati in obokano vežo. Kašči delno zidani, delno leseni, večja za žito, manjša za poljske pridelke. Lipa in gartlc.	tretja četrtina 16. stol., 1557, 19. stol., 20. stol.	Hiša in kašči stojijo v sklopu samotne gorske domačije Spodnje Jezersko 21, v Spodnjem kraju, na severovzhodnem pobočju hriba Bukovec, nad desnim bregom reke Kokre.
25260	Spodnje Jezersko - Kajža Spodnje Jezersko 7	profana stavbna dediščina	Deloma podkleten, v pritličju zidan bivalni del, s škatlasi okni s križi in lesenim gankom v nadstropju nad vhodom. Lesen zatrep z zračniki in linami za golobe. Gospodarski del lesen. Dvokapnica krita z deskami. Nekoč gostilna. Razpelo s križanim.	19. stol.	Spodnje Jezersko 7. Kajža stoji v Podlogu, južno ob cesti, ki vodi od Kanonirja proti Podstoržiču, zahodno od gostilne Kanonir.
16737	Spodnje Jezersko - Kapela sv. Huberta	sakralna stavbna dediščina	Zidana enoladijska kapela z nadstrešnim zvonikom, postavljena 1853 v neogotskem stilu. Lesena oprema, slika sv. Huberta (olje na platnu).	tretja četrtina 19. stol., 1853	Kapela stoji na vzpetini zahodno ob cesti Kranj - Zgornje Jezersko, nad reko Kokro, severno od stavb Zgornjih Fužin.
9209	Spodnje Jezersko - Smrtnikovo složno znamenje	sakralna stavbna dediščina	Baročno složno zidano znamenje s štirikapno streho, krito s škodlami. Deloma so na znamenju ohranjeni apneni ometi.	18. stol.	Ob poti, od domačije Kovk, do Kovkovega Marofa na Spodnjem Jezerskem.
14645	Spodnje Jezersko - Vojaški bunker pri Bukovskem mostu	profana stavbna dediščina	Bunker kvadratnega tlorisa je med drugo svetovno vojno zgradil nemški okupator za varovanje mostu in cestne komunikacije Kranj - Jezersko.	druga četrtina 20. stol., druga svetovna vojna	Bunker stoji severovzhodno ob cesti Kranj - Jezersko, ob Bukovskem mostu.
14643	Spodnje Jezersko - Vojaški bunker pri Macesnovem mostu	profana stavbna dediščina	Betonski bunker oktogonalne tlorisne zasnove z vhodom in strelnimi linami je med drugo svetovno vojno zgradil nemški okupator za varovanje mostu in preprečevanje akcij uničenja cestne povezave.	druga četrtina 20. stol., druga svetovna vojna	Bunker stoji jugozahodno od Macesnovega mostu, na levem bregu reke Kokre, zahodno ob cesti Kranj - Jezersko.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
14650	Spodnje Jezersko - Vojaški bunker v Spodnjem kraju	profana stavbna dediščina	Vojaški bunker je med drugo svetovno vojno zgradil nemški okupator z namenom varovanja mostu in preprečitve uničenja cestne povezave Kokra - Jezersko.	druga četrtina 20. stol., druga svetovna vojna	Bunker stoji na vzpetini južno nad cesto, v Spodnjem kraju na Spodnjem Jezerskem.
9420	Zgornje Jezersko - Ankova domačija	profana stavbna dediščina	Ankovo domačijo sestavljajo nadstropna podkletena hiša, strojna lopa, vrt, kapelica iz tretje četrtine 19. stol. in poslikana vrhkletna kašča iz 1770. Hiša je bila zgrajena 1554, obnovljena 1905.	tretja četrtina 16. stol., 1554, tretja četrtina 18. stol., 1770, 19. stol.,	Zgornje Jezersko 132. Ankova domačija leži na prisojni legi pod gozdnim robom, severno od ceste Zgornje Jezersko - mejni prehod in cerkve sv. Andreja.
1875	Zgornje Jezersko - Cerkev sv. Andreja	sakralna stavbna dediščina	Enoladijska cerkev z gotskim prezbiterijem in s fresko na fasadi. Ladja podaljšana v 17. in 18. stol. Baročni zvonik. Freske J. Gosarja. Obdaja jo pokopališče iz 18. stol., v 20. stol. povečano, obdano z obzidjem, ki ohranja historične nagrobne.	15. stol., 17. stol., 18. stol., 1790, 20. stol.,	Cerkev s pokopališčem je sredi zaselka Ravne, severovzhodno od naselbinskega jedra Zgornjega Jezerskega, jugovzhodno ob cesti Kranj - mejni prehod Jezersko.
1874	Zgornje Jezersko - Cerkev sv. Ožbolta	sakralna stavbna dediščina	Enoladijska banjasto obokana cerkev s stranskima kapelama polkrožnega tlorisa in zvonikom. Zgrajena je bila po načrtu ing. Gruberja 1849-1855. Gradnjo je pretežno vodil stavbenik Medved.	tretja četrtina 19. stol., 1849-1855	Cerkev stoji na vzpetini severovzhodno nad vasjo Zgornje Jezersko.
25259	Zgornje Jezersko - Domačija Zgornje Jezersko 121	profana stavbna dediščina	Domačijo tvorita lesena pritlična hiša z lesenimi škatlastimi okni in simetrično dvokapno streho, krito z deskami in leseno gospodarsko poslopje, ki stoji pravokotno na hišo.	prelom 19. stol. in 20. stol.	Zgornje Jezersko 121. Domačija stoji severovzhodno od središča vasi, na Stari Pošti, zahodno ob cesti Zgornje Jezersko - mejni prehod Jezersko sedlo, pri odcepu ceste k domačiji Zgornji Vrnik.
24376	Zgornje Jezersko - Domačija Zgornje Jezersko 74	profana stavbna dediščina	Gručasto zasnovano Mlinarjevo domačijo iz 15. stol. sestavljajo hiša, ki je bila adaptirana po 1856, dve gospodarski poslopji, drvarnica, kapelica, lopa, topolar, vozarnica, mlin, žaga in dvonadstropna kašča.	18. stol., druga polovica 19. stol., 20. Stol	Zgornje Jezersko 74. Mlinarjeva domačija stoji jugovzhodno od strnjene delu naselja, zahodno ob cesti proti Makeku, ob Mlinščici. Do domačije vodi pot z drevoredom sadnih dreves na zahodnem delu.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčni a številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
25264	Zgornje Jezersko - Gospodarsko poslopje na domačiji Spodnji Virnik	profana stavbna dediščina	Spodaj zidano iz kamna, zgoraj delno leseno, delno zidano gospodarsko poslopje z lesenim rezljanim obhodnim gankom, z lesenimi rezljanimi stebri na južni in vzhodni fasadi, z zunanji stopnicami na gank. Lesen zatrep z linami za golobe. Dvokapnica.	19. stol.	Poslopje stoji v sklopu samotne gorske kmetije Spodnji Virnik, Zgornje Jezersko 18, v Spodnjem kraju, severno nad reko Kokro, na južnem pobočju Virnikovega Grintovca.
24559	Zgornje Jezersko - Grob Stanka Grošlja	memorial na dediščina	Grob Stanka Grošlja - Jurčkovega, borca II. bataljona zahodno-koroškega odreda, ki so ga 13.1.1945 ubili belogardisti ob napadu na partizansko bolnišnico Krtina. Nagrobna plošča je vzidana v lehnjakovo skalo. Grob je 1957 obeležila ZB NOB Jezersko.	sredina 20. stol., 1945, 1957	Grob leži v stranski dolini izvira reke Kokre, na osovjem pobočju južno od Križovca, nad travnikom v Komatevri, vzhodno od gozdne poti, približno štiri metre od objekta bolnišnice Krtina.
24553	Zgornje Jezersko - Hiša Zgornje Jezersko 56	Zgornje Jezersko - Hiša Zgornje Jezersko 56	Vrhkletna, nadstropna, delno zidana, delno lesena hiša z dvokapnico na čope, z lesenimi rezljanimi balkoni in polkni. Sedež PD. Spominska plošča Jožetu Kendi, medicincu bolnice Krtina, ubitemu pred Krčevo hišo med 28 in 29.8.1944. Odkrita leta 1957.	sredina 20. stol., 1930, 1957, druga svetovna vojna	Zgornje Jezersko 56. Hiša stoji v naselbinskem jedru vasi, severno ob cesti Preddvor - mejni prehod Jezersko sedlo. Spominska plošča je pritrjena na zahodnem delu jugovzhodne fasade objekta.
25258	Zgornje Jezersko - Hiša Zgornje Jezersko 61a	profana stavbna dediščina	Pritlična lesena hiša s podstrešnimi sobami, z dekorativno rezljanimi lesenimi detajli, zatrepi, lesenimi polkni. Streha je simetrična dvokapnica z dvema frčadama. Na dvorišču je vrtna uta, oblikovana skladno z zunanjo podobo stanovanjske hiše.	prva polovica 20. stol.	Zgornje Jezersko 61a. Hiša stoji v naselbinskem jedru Zgornjega Jezerskega, južno ob cesti Preddvor - mejni prehod Jezersko sedlo.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
18062	Zgornje Jezersko - Hotel Kazina	profana stavbna dediščina	Dvonadstropen hotel s prizidano kavarno se je razvil iz domačije, zgrajene 1770, in gostilne. Stavbo je pokrivala štirikapna streha, sedaj dvokapna s čopi, na secesijsko oblikovani fasadi je kamnit klesan portal z letnico 1861.	tretja četrtina 18. stol., 1770, tretja četrtina 19. stol., 1861, prva četrtina 20. stol., tretja četrtina 20. stol., 1954	Zgornje Jezersko 64. Hotel Kazina stoji v vzhodnem delu naselbinskega jedra, južno ob cesti Kranj - mejni prehod Jezersko in severno od potoka Jezernice.
9419	Zgornje Jezersko - Jenkova domačija	profana stavbna dediščina	Gručasto domačijo sestavljajo zidana hiša, gospodarski poslopji, ovčjak, čebelnjak, kasarna, s kamna zidani kovačnica in manjši hlev ter mlin z žago, nastali v 15. stol. Pozneje obnovljeni.	15. stol.	Zgornje Jezersko 141, 142. 143. Jenkova domačija leži na strmem bregu južno pod cesto Zgornje Jezersko - mejni prehod, severovzhodno od cerkve sv. Andreja.
8918	Zgornje Jezersko - Jenkova kasarna na Ravnah	profana stavbna dediščina	Zidana nadstropna stavba troceličnega tlorisa iz 16. stoletja. Nekdanji hospic ob stari tovarniški poti. Zdaj urejena kot muzej v sklopu Jenkove domačije.	16. stol.	Jenkova kasarna stoji vzhodno ob hiši Zgornje Jezersko 141, ob stari tovarni cesti na robu uravnave, Na ravneh na Zgornjem Jezerskem.
24558	Zgornje Jezersko - Kapelica ob poti k staremu Ožboltu	sakralna stavbna dediščina	Zidana kapelica zaprtega tipa kvadratnega tlorisa s piramidasto streho. V ostenju osrednje niše so tri manjše niše. V ovalni niši je mavčni odlitek kipa Srca Jezusovega. S preloma 18. stol v 19. stol.	prelom 18. stol. in 19. stol.	Kapelica stoji na južni strani ceste, ki pelje od nove cerkve sv. Ožbolta k stari cerkvi sv. Ožbolta, severozahodno nad naselbinskim jedrom Zgornjega Jezerskega.
24375	Zgornje Jezersko - Kašča in razpelo pri domačiji Zgornje Jezersko 114	profana stavbna dediščina	Vrhkletna kašča, spodaj zidana iz kamna, zgoraj z leseno konstrukcijo s polkrožnim vhodom, ima streho dvokapnico, krito s škodlami. Namenjena za žito in poljske pridelke. Zahodno od kašče stoji leseno razpelo.	prelom 18. stol. in 19. stol.	Kašča in razpelo stojita v sklopu Skubrove domačije, Zgornje Jezersko 114, jugozahodno od hiše, potisnjena v breg, severno nad cesto Kranj - mejni prehod Jezersko.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
25263	Zgornje Jezersko - Kašča na domačiji Spodnji Virnik	profana stavbna dediščina	Spodaj zidana zgoraj lesena kašča z vodoravno položenimi tesanimi brunami tudi v zatrepnem delu, z dvokapno streho na čope, krita z opečnim zareznikom, z masivnim lesenim vhodnim portalom in vhodnimi vrati. Ob kašči stoji mogočna lipa.	19. stol.	Kašča stoji v vzhodnem delu samotne kmetije Spodnji Virnik, Zgornje Jezersko 18, v Spodnjem kraju, severno nad reko Kokro, na južnem pobočju Virnikovega Grintovca.
18063	Zgornje Jezersko - Kazinski hlevi	profana stavbna dediščina	Nekdanja Kazinska štala, sezidana 1780, je vrhhlvena stavba z dvokapno streho, z ohranjenimi oboki v nekdanjem hlevu in priča o furmanskem dejavnosti na Jezerskem.	zadnja četrtina 18. stol., 1780	Zgornje Jezersko 63. Kazinska štala stoji severno od Hotela Kazina in ceste skozi naselje, v vzhodnem delu naselbinskega jedra naselja.
883	Zgornje Jezersko - Kropivnikova domačija	profana stavbna dediščina	Gručasto domačijo sestavljajo hiša, kašča, svinjaka, ovčjak, konjska štala in drvarnica. Hiša je pritlična zidana, z dvokapno streho s čopi, krito s škodlami in ima kamnit vhodni portal ter freske na fasadi.	16. stol.	Zgornje Jezersko 144. Kropivnikova domačija leži v vzhodnem delu zaselka Ravne, severovzhodno od naselbinskega jedra Zgornje Jezersko.
881	Zgornje Jezersko - Kulturna krajina	kulturna krajina	Pahljačasta alpska dolina s samostojnimi kmetijami na robovih in cerkvijo v sredini. Posestni robovi, omejeni z jesenovo živico, se žarkasto stekajo proti sredini doline in ji dajejo značilno podobo.		Dolina leži med vzhodnim robom Karavank in zahodnim robom Kamniško - Savinskih Alp, jugozahodno pod mejnim prehodom Jezersko, severovzhodno od naselbinskega jedra Zgornjega Jezerskega.
882	Zgornje Jezersko - Makekova domačija	profana stavbna dediščina	Gručasto zasnovana samotna kmetija z zidano stanovanjsko hišo z zvonikom na slemenu, s spodaj zidano zgoraj leseno kaščo, ki jo oklepa gank in z večjim številom delno zidanih, delno lesenih gospodarskih objektov. Strehe so dvokapne.	18. stol., druga četrtina 19. stol., 1848	Zgornje Jezersko 77, 78
25255	Zgornje Jezersko - Mežnarija Zgornje Jezersko 100	profana stavbna dediščina	V breg vkopana pritlična zidana stavba, z delno zidanim delno lesenim gospodarskim delom in tlorisom v obliki črke L. Veža banjasto obokana, lesen portal in rezljana vrata. Dvokapnica s čopoma in frčado, krita z deskami.	druga polovica 19. stol., 1860, 1885	Zgornje Jezersko 100. Mežnarija stoji severovzhodno nad vasjo, jugozahodno pod novo cerkvijo sv. Ožbolta.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
9206	Zgornje Jezersko - Murijeva kapelica	sakralna stavbna dediščina	Kapelica zaprtega tipa iz 19. stol. Poslikana s freskami J. Gosarja iz Dupelj.	19. stol.	Ob cesti proti domačiji Muri v JV delu naselja Zgornje Jezersko.
25278	Zgornje Jezersko - Partizanska bolnišnica Krtina	memorialna dediščina	Lesen objekt z enokapnico je bil zgrajen septembra 1944, v njem se je zdravilo okoli trideset ranjenih in bolnih borcev II. bataljona zahodno koroškega odreda. Bolnišnica je bila 3.1.1945 požgana, 1951 in 1988 obnovljena. Ohranjen je del opreme.	druga četrtina 20. stol., 1944, 1945, druga polovica 20. stol., 1951, 1988, druga svetovna vojna	Objekt bolnišnice stoji v stranski dolini izvira reke Kokre, na osojnim pobočju južno od Križovca, na pobočju vzhodno od gozdne poti in travnikov v Komatevri, v bližini pečin.
16193	Zgornje Jezersko - Podvršnikova domačija	profana stavbna dediščina	Gručasto domačijo sestavljajo nadstropna hiša s kamnitim portalom s porezanimi robovi, zgrajena v 16. stol., kapelica iz leta 1827 in deloma podrti konjski in goveji hlev. Lopa, drvarnica in svinjaki so podrti.	16. stol., druga četrtina 19. stol., 1827	Zgornje Jezersko 133. Podvršnikova domačija leži na prisojni legi, severno od ceste Zgornje Jezersko - mejni prehod in cerkve sv. Andreja.
25412	Zgornje Jezersko - Pokopališče	memorialna dediščina	Obzidano pokopališče je nastalo po opustitvi pokopališča ob stari cekvi sv. Ožbolta v 2. polovici 19. stol. Ohranja kamnit zid, historične nagrobnike, grobišče padlih med NOB iz 1963, razpelo s ploščo prve svetovne vojne in staro mrliško vežico.	druga polovica 19. stol., druga četrtina 20. stol., tretja četrtina 20. stol., 1963, prva svetovna vojna, druga svetovna vojna	Pokopališče je vzhodno ob župni cerkvi sv. Ožbolta, severovzhodno nad jedrom vasi. Razpelo s ploščo prve svetovne vojne in grobišče padlih v NOB sta ob vzhodnem zidu starega dela pokopališča.
24557	Zgornje Jezersko - Razpelo ob cesti v Spodnjem kraju	sakralna stavbna dediščina	Lesen križ z dvokapno streho. Med kraki križa leseno polnilo z geometrijskimi ornamentami. Korpus je lesen, polikromiran, ljudsko delo. Historicizem, okoli 1900.	prelom 19. stol. in 20. stol.	Razpelo stoji ob zahodni fasadi hiše Zgornje Jezersko 5, severno ob cesti Kranj - Zgornje Jezersko.
24556	Zgornje Jezersko - Razpelo ob hiši Zgornje Jezersko 41	sakralna stavbna dediščina	Lesen križ z ovalno streho; med krakoma križa je leseno polnilo, korpus lesen in polikromiran, ljudsko delo s preloma 18. stol. in 19. stoletja.	prelom 18. stol. in 19. stol.	Razpelo stoji jugovzhodno ob hiši Zgornje Jezersko 41, severno ob cesti Kranj - Zgornje Jezersko.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
24555	Zgornje Jezersko - Razpelo pod župniščem	sakralna stavbna dediščina	Na skalo postavljen lesen križ z dvokapno streho. Med krakoma križa je ornamentirano polnilo. Korpus lesen in polikromiran. Historicizem - secesija, okoli 1900.	prelom 19. stol. in 20. stol.	Razpelo stoji zahodno od nove cerkve sv. Ožbolta in župnišča, ob cesti proti stari cerkvi sv. Ožbolta, severno nad naselbinskim jedrom Zgornjega Jezerskega.
884	Zgornje Jezersko - Roblekova domačija	profana stavbna dediščina	Gručasto domačijo sestavljajo pritlična hiša s kamnitim portalom, zgrajena 1565, obnovljena 1886, sušilnica za sadje, dva hleva, lopa, radarca, lesena kašča, lesena preužitkarska hiša, žaga in svinjak.	tretja četrtina 16. stol., 1565, zadnja četrtina 19. stol., 1886	Zgornje Jezersko 130. Domačija leži na severnem robu zaselka Ravne, na pobočju severno od ceste Zgornje Jezersko - mejni prehod Jezersko.
25261	Zgornje Jezersko - Robnikova domačija	profana stavbna dediščina	Manjša visokogorska domačija z delno zidano iz kamna, delno leseno pritlično hišo z dvokapno streho, krito z opečnim zareznikom, s spodaj iz kamna zidano, zgoraj leseno kaščo, z ovčjim hlevom, leseno lopo in z ograjenim gartelcem.	19. stol.	Zgornje Jezersko 20. Samotna gorska kmetija stoji v Spodnjem kraju, na južnem pobočju Robniške peči, severno nad dolino reke Kokre, severno ob cesti, ki vodi iz Spodnjega Jezerskega do Komatevra.
24554	Zgornje Jezersko - Slopno znamenje ob penzionu Veronika	sakralna stavbna dediščina	Zidano slopno znamenje s piramidasto leseno, prvotno s škrliljem krito streho in poslikavami. Zgrajeno na prelomu 18. stol. in 19. stol.	prelom 18. stol. in 19. stol.	Slopno znamenje stoji na sevrovzhodnem robu naselbinskega jedra Zgornjega Jezerskega, severno ob cesti proti mejnemu prehodu Jezersko.
25411	Zgornje Jezersko - Spomenik NOB	memorial na dediščina	Spomenik je oblikovan kot odprt paviljon s petimi stebri, streha je stožčasta, krita s skodlami. Sredi paviljona je kamnit kvader s posvetilom in imeni. Spomenik je posvečen 19 padlim borcem NOB, avtor V. Marinšek, odkrit 1953.	tretja četrtina 20. stol., 1953, druga svetovna vojna	Spomenik stoji v jedru vasi, severno ob cesti Preddvor - Jezersko sedlo.
24549	Zgornje Jezersko - Spominsko znamenje Ignacu Murnu	memorial na dediščina	Naravna skala s spominsko ploščo na mestu kjer je 22.4.1944 padel Ignac Muren, borec kurir zahodnega Koroškega odreda. Prvotno spominsko znamenje je bilo odkrito 1951, obnovljeno 1967.	tretja četrtina 20. stol., 1951, 1967, druga svetovna vojna	Spominsko znamenje je na pobočju južno pod Jezerskim vrhom, severno nad Štularjovo domačijo in cesto na mejnim prehod Jezersko.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
205	Zgornje Jezersko - Stara cerkev sv. Ožbalta	sakralna stavbna dediščina	Skromna srednjeveška enoladijska cerkev z ohranjenimi deli poslikav 14. stol in freskami iz 1490.	14. stol., zadnja četrtina 15. stol., 1490, druga četrtina 16. stol., 18. stol.	Zahodno od vasi Zgornje Jezersko, blizu kmeta Karničarja.
8919	Zgornje Jezersko - Šenkova domačija	profana stavbna dediščina	Gručasto domačijo sestavljajo: zidana hiša, v delu lesena preužitkarska hiša, zidana goveja hleva z lesenima senikoma, zidana hleva za drobnico, zidan svinjak, vozarnica, lesena drvarnica in razpelo z lesenim korpusom. Vsi objekti so kriti z lesom.	16. stol.	Zgornje Jezersko 140 (prej Zgornje Jezersko 7). Domačija stoji vzhodno nad cerkvijo na Ravnah na Zgornjem Jezerskem, ob stari tovarniški poti.
11650	Zgornje Jezersko - Šenkova hiša	profana stavbna dediščina	Zidana pritlična hiša skoraj kvadratnega tlorisa, z dvokapno streho, krita z deskami in z lesom zapaženima zatrepoma. Poznogotski portali in okna s posnetimi robovi. V notranjosti široka banjasto obokana veža, črna kuhinja, obokana klet s stebrom.	16. stol.	Zgornje Jezersko 140 (prej Zgornje Jezersko 7). Hiša stoji v sklopu gručaste domačije, vzhodno nad vaško cerkvijo na Ravnah na Zgornjem Jezerskem, ob stari tovarniški poti.
26455	Zgornje Jezersko - Štularjeva domačija	profana stavbna dediščina	Gručasto domačijo sestavljajo dvonadstropna zidana hiša, v strešnem delu lesena z balkoni, pokrita lesena rezljana terasa, pritlična hiša, kašča in več gospodarskih poslopij. Ob nastanku furmanska gostilna, kasneje penzion, trgovina in pekarna.	17. stol., druga četrtina 20. stol., 1935	Zgornje Jezersko 139, 139a. Domačija stoji na strmem bregu severno in južno ob cesti Zgornje Jezersko - mejni prehod, severno od cerkve sv. Andreja.
24628	Zgornje Jezersko - Vila Zgornje Jezersko 60	profana stavbna dediščina	Vernkova vila, zgrajena 1898, je pritlična stavba pravokotnega tlorisa z dvokapno streho, frčadami in osrednjim rizalitom s portalom iz marmorja z vidnimi fosili ter rezljanimi vrati.	zadnja četrtina 19. stol., 1898	Zgornje Jezersko 60. Vila stoji v naselbinskem jedru naselja, južno ob cesti Kranj - mednarodni mejni prehod Jezersko.

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Evidenčna številka enote	Ime enote	Tip enote	Opis enote	Datacija enote	Lokacija
25257	Zgornje Jezersko - Vila Zgornje Jezersko 80	profana stavbna dediščina	V celoti lesena nadstropna hiša z bivalnim podstrešjem in frčado na jugovzhodni strani, z rezljanimi balkonskimi ograjami. Streha je simetrična dvokapnica s čopi, krita z opečnim zareznikom. Dograjena je bila leta 1935.	druga četrtina 20. stol., 1933-1935	Zgornje Jezersko 80. Vila Kočna stoji v naselbinskem jedru Zgornjega Jezerskega, severno od ceste Preddvor - mejni prehod Jezersko sedlo.
24548	Zgornje Jezersko - Vojaški bunker nad Jenkovo domačijo	profana stavbna dediščina	Betonski bunker oktogonalnega tlorisa z ohranjenimi linami in vhodom je med drugo svetovno vojno zgradil nemški okupator za varovanje ceste Kranj-Zgornje Jezersko-Jezerski vrh.	druga četrtina 20. stol., druga svetovna vojna	Bunker je južno ob cesti na mejni prehod Jezersko, ob cestnem mostu čez hudourniški potok pred prvimi serpentinami, severno nad Jenkovo domačijo.
24547	Zgornje Jezersko - Znamenje ob cesti	sakralna stavbna dediščina	Na skali pritrjen cementni pravokotni okvir v obliki hišice z zalomljeno streho. V omarici je slika sv. Ožbolta. Edino znamenje na Jezerskem, ki je posvečeno sv. Ožboltu.	prelom 19. stol. in 20. stol.	Znamenje je na skali ob severni strani ceste Kranj - Zgornje Jezersko, zahodno pred naselbinskim jedrom Zgornjega Jezerskega.

C: Anketa poslana prbivalcem občine Jezersko.

Pozdravljeni,

pri študiju gozdarstva na biotehniški fakulteti v Ljubljani, zaključujem študij z izdelavo diplomske naloge, z naslovom ANALIZA MOŽNOSTI ZA USTANOVITEV ZAVAROVANEGA OBMOČJA JEZERSKO.

Del naloge se nanaša tudi na mnenje občanov občine Jezersko. Zato vas naprošam k izpolnitvi ankete, da tako pripomorete k čim boljšemu rezultatu in obenem izrazite svoje mnenje o varovanju narave v občini Jezersko.

Rezultati ankete skupaj s celotno diplomsko nalogo bodo objavljeni na spletni strani občine Jezersko.

Anketiranje je povsem anonimno.

Anketa je sestavljena iz 9. vprašanj in vam ne bo vzela več kot 5 minut vašega časa.

Primož Šenk

1. Starost:

2. Poklic:

3. Kakšno je vaše zaupanje v vodstvene strukture (občina, društva) ?

Zelo močno zaupanje (5), dobro zaupanje (4), nevtralen sem (nisem odločen) (3), nizko zaupanje (2), zelo nizko zaupanje (1).

4. Kako bi ocenili svojo povezanost s krajem (v smislu udeleževanja športnih in kulturnih prireditev, druženju z ljudmi v kraju, nadaljnega bivanja in ustvarjanja družine na Jezerskem) ?

Zelo močna povezanost (5), dobra povezanost (4), nevtralen sem (nisem odločen) (3), nizka povezanost (2), zelo nizka povezanost (1).

5. Ali veste, da je v ustanavljanju regijski park Kamniško-Savinjske Alpe, ki delno sega tudi v občino Jezersko?

DA/NE

6. Ali podpirate ustanovitev regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe?

Zelo močno podpiram (5), podpiram (4), nevtralen sem (nisem odločen) (3), ne podpiram (2), zelo močno ne podpiram (1).

7. Kateri je po vašem mnenju najvrednejši del narave v občini Jezersko. (zemljevidi z različnimi možnostmi je priložen v priponki)

A: Območje Podstoržiča in Dola.

B: Območje Podstoržiča, Dola, Komatevre in Stegovnika.

C: Ravenska podkočna.

D: Območje Ravenske in Makekove podkočne.

E: Območje goratega predela Ravenske in Makekove podkočne.

F: Makekova podkočna.

G: Območje Makekove in Ravenske podkočne, Centra, Ravni, Jezerskega vrha in Virnikovega Grintavca.

H: Območje Komatevre in Virnikovega Grintavca.

I: drugo: _____

8. Kakšen ukrep varovanja se vam zdi najprimernejši za to območje?

A: **Narodni park:** Vloga narodnega parka je predvsem ohranjanje in proučevanje naravnih ekosistemov, predstavlja pa tudi prostor, kjer človek najde duhovno in telesno sprostitev. V narodnem parku je uveljavljen strožji varstveni režim za osrednja območja in nekaj blažji varstveni režim za obrobje. (Triglavski narodni park)

B: **Regijski park:** njegov namen je ohranjanje naravnih ekosistemov in značilne krajine, spodbujanje trajnostnega razvoja ter omogočanje človekove aktivne sprostitev in rekreacije v naravnem okolju. (Škocjanske jame, Kozjanski park)

C: **Krajinski park:** namenjen je predvsem ohranjanju krajine in sprostitvi človeka - to je območje s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki ima veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost. (Logarska dolina)

D: **Naravni rezervat** je območje geotopov, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih ali živalskih vrst ali območje, pomembno za ohranjanje biotske raznovrstnosti, ki se z uravnoteženim delovanjem človeka v naravi tudi vzdržuje. (Izvir Save-Zelenci)

E: **Strogi naravni rezervat:** Njihov osnovni namen je ohranjanje biotske raznovrstnosti in izvajanje znanstvenoraziskovalnega dela ter okoljskega monitoringa. (Rajhenavski pragozd)

F drugo: _____

9. Kakšen vpliv bi po vašem mnenju imela ustanovitev zavarovanega območja v občini Jezersko na razvoj kraja.

Močna negativnega (1), negativnega (2), brez vpliva (3), pozitivnega (4), močno pozitivnega (5).

Na kratko obrazložite svojo odločitev?

Hvala za vaše sodelovanje v anketi.